

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 12. uri z dnevno naslednjega dne ter stane mesečno po pošti K 20.—, na izmenično K 40.—, dostavljen na dom K 22.—, prejemnik v upravi A 20.—. Inzerati po dogovoru.

Naroda se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

TABOR

518
muzična liceja

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, priliko, desno. Telefon št. 24. SHS poštnoštevilni znak št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne vzira. — Rokovani se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, nedelja 8. januarja 1922.

Številka: 6.

Ladja brez cilja.

Že dolgo nismo slišali ekspezeja naše vlade o zunanje-političnem položaju kraljevine SHS. Mi izvemo — bolj izza kulis, kakor v parlamentu — samo to, da je naš položaj neugoden. Danes se sliši, da smo bili diplomatsko poraženi v Parizu, jutri v Londonu, pojutrišnjem kje drugje. Najpogosteje v Rimu. S takšno zunanjo politiko nismo zadovoljni. Bilo bi povsem neumestno, če bi skrivali to nezadovoljstvo. S tem bi škodovali samemu sebi, državljanji morali, demokratičnemu duhu. Ne vemo, katere smernice vodijo naše zunanje ministr. v mednarod. politiki! Ni nam znano razmerje med antanto in našo državo. Danes se govori tako, jutri drugače. Danes smo zavezniki, jutri dobivamo klobute — zdaj z angleške, potem s francoske strani in tako naprej. Da niti ne govorimo o ironičnem »zavezništvu« z Italijo! Ne vemo, kako daleč vpoštevajo zapadne države naše mednarodne interese, in če jih ne vpoštevajo, kje leži krivda? Slišimo o razdelitvi interesnih sfer, o tajni pogodbi med Italijo in Francijo itd. Poučeni smo sicer, da so vezi med zavezniki zelo ohlapne in da je nadaljni obstoj svete alijance — velike antante — zelo dvomljiv. Toda mi hočemo, da nas o tem počne naši diplomati, naši odgovorni državniki, pa naj bodo že te ali one barve. Tajna diplomacija nam nikdar ni bila simpatična in po našem mnenju sme moderni diplomat pokazati lepšo čednost kot je molčečnost. Slišali smo pogoste in obširne ekspezeje češkoslovaškega zunanjega ministra Beneša in si zaželeli, da bi bilo tudi pri nas več odgovornosti in parlamentarnih manir.

Pa saj smo član male antante! Hočeli bi zvedeti kaj več o našem razmerju k tem — recimo — prostovoljnim zaveznikom. Zanima nas razmerje z Rumunijo, o katerem ne krožijo najpovpljnejše govornice. Nedavno se je sklenila zveza med Češkoslovaško in Avstrijo. Govorilo se je, da so si tudi v Beogradu zaželeli nekaj takega. Toda javnost izve o tem komaj nekoliko več kot par nasprotujočih si časopisnih vesti in demantijev zunanjega ministrstva.

Pred seboj vidimo veliko mednarodno borbo: na eni strani zija problem Nemčije in Rusije, ki utegne — če ga Evropa zanemari — iznova pretresti majava tla cele Evrope. Dosedanje zveze se nahajajo v razpadu, polagoma vstajajo nove konstelacije, se formira novo mednarodno življenje.

Opazamo velikanski napor Italije, da si pridobi vodilno mesto v srednjeevropski in v balkanski politiki. Ta napor ima najmanj en uspeh: lahko računamo s pasivnostjo antante. Ta uspeh smo ji omogočili mi sami, ker smo vodili politiko, o kateri ni vedel noben zapadni državnik, kam hoče in za čem stremi. Mi izgubljamo dragocene trenutke, a morali bi s krepko in odločno roko poseči v srednjeevropski in v balkanski problem! Na obeh smo enako interesirani. Za Srednjo Evropo se moramo boriti, da vzdržimo ravnotežje v korist Slovanstva, ki se je dvignilo iz svoje nacionalne odvisnosti v svobodno mednarodno življenje. Naši interesi niso samo solidarni s Češkoslovaško, marveč teko paralelno. Njo hočejo obkoliti in pritisniti ob steno, da razbijejo tudi nas.

Za Balkan se moramo boriti, ker je to naša naravna in zgodovinska naloga. Žal da še daleč nismo opazili, da bi se naša država zavedala vseh konsekvenc, ki sledijo iz njenega položaja in njenih nalog. Politika splendid isolation nam

Sestanek kraljev v Sinaji.

Kralj Aleksander odpotoval v Sinajo. — Zaroka s princeso Mariolo? — Beograjski, rumunski in italijanski listi o sestanku.

TIP Beograd, 7. januarja. Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander je odpotoval danes dopoldan s posebnim dvornim vlakom preko Novega Sada v Sinajo. Kralja spremljajo na potovanju dvorni minister Janković, prvi adjutant general Hadžić, dvorni maršal Damjanović in več višjih uradnikov.

TIP Beograd, 7. januarja. Kakor poročajo tukajšnji listi, se bo kralj pri posetu v Sinaji zaročil z rumunsko princeso Mariolo. To zaroko pozdravljajo tu vsi z odkritim zadovoljstvom. Dejstvo, da sta odpotovala s kraljem tudi Hadžić in Damjanović ter več višjih uradnikov, se razlaga tako, da se bodo vršile v Sinaji poleg zaroke tudi razne politične in vojaške konference, posebno ker se z rumunske strani udeležijo sestanka tudi trije ministri. Posebne važnosti je, da bo prisostvoval sestanku tudi grški prestolonaslednik.

LDU Bukarešta, 6. januarja. (Orient-Radio.) Kraljeva rodbina in grški prestolonaslednik s soprogom odpotujejo jutri v Sinajo, da sprejmejo kralja Aleksandra, ki ga pričakujejo v nedeljo. Pri

sprejemu bodo navzoči tudi ministri Take Jonescu, Derusai in Camerashesce

TIP Bukarešta, 6. januarja. Rumunsko časopisje se bavi v obširnih člankih s prihodom jugoslovenskega kralja Aleksandra v Sinajo ter mu pripisuje velik političen pomen. »Adeverul« pravi, da bo pomenil ta sestanek v Sinaji novo epoho prijateljskih odnosov med obema sosedinjama.

TIP Trst, 6. januarja. Italijansko časopisje je vest o potovanju kralja Aleksandra v Sinajo in o zaroki s princeso Mariolo silno razburila. Večina časopisja priznava, da pomeni ta sestanek zopet nov občuten neuspeh za italijansko politiko v srednji in vzhodni Evropi.

TIP Beograd, 7. januarja. Vest da se kralj Aleksander na sestanku v Sinaji zaroči, se kljub dementiju presbiterja smatra za resnično. Kot tako jo smatra tudi rumunsko časopisje. »Tribuna« piše, da je vest prišla le prezgodaj v javnost ter je bila radi tega dementirana. (Dementi prinašamo na drugem mestu. Op. ur.)

Zaprisega novega zunanjega ministra.

LDU Beograd, 5. jan. Vprašanje ministra za zunanje stvari, ki je bilo predmet razprav poslednjih dni, je bilo danes rešeno. Ministrski predsednik Pašić je potem, ko je imel razgovor z delegatoma demokratskega kluba, Pribičevićem in Marinkovićem, ki sta mu naznanila, da klub pristaja na to, da

postane dr. Momčilo Ninčić minister za zunanje posle, odšel predpoldne na dvor in predložil Nj. Veličanstvu kralju v podpis ukaz, tako, da je dr. Momčilo Ninčić ob 11. uri po predpisih prisegel v kabinetu ministrskega predsednika.

Statistika naših železnic.

LDU Beograd, 5. jan. Naša država ima v eksploataciji 8.085 km železniških prog. Od tega odpade na zagrebško direkcijo s Slovenijo 2.782 km. Kar se tiče privatnih železnic, znaša dolžina prog 1.200 km, dolžina vseh prog znaša torej v državi 9.285 km. Ako se upoštevajo še nedovršene proge Niš—Knjaževac, Bosanski—Novi—Bi-

hač in nekatere druge privatne proge, znašajo vse proge nad 9.500 km. Na državni železnici je okoli 80.000 uslužbencev, na privatnih pa nad 15.000. Za promet imajo državne železnice 1.392 lokomotiv in 28.560 vagonov, za ozkotirne proge pa 431 lokomotiv in 7.198 vagonov. Na privatnih železnicah je 458 lokomotiv in 6.743 vagonov.

Italijanske ladje v Splitu.

LDU Split, 5. jan. Popoldne je zapustila splitsko luko italijanska vojna ladja »Mirabello«, ostala pa je v luki še ladja »Ribotti«.

Teoretični državni izpiti v Ljubljani.

LDU Ljubljana, 6. januarja. Uspehi teoretičnih državnih izpitov pred izpraševalnimi komisijami v Ljubljani v letu 1921: Izpraševalna komisija za pravnozgodovinski državni izpit je izprašala 42 kandidatov. Uspeh je bil dober: Z odliko pri 11, dober pri 10, zadosten pri 14 in nezadosten pri 7 kandidatih. Izpraševalna komisija za pravosodni državni izpit je izprašala 31 kandidatov. Uspeh je bil dober: Z odliko pri 4, dober pri 7, zadosten pri 14 in nezadosten pri 6 kandidatih. Izpraševalna komisija za državoslovni državni izpit je izprašala 60 kandidatov. Uspeh je bil dober: Z odliko pri 6, dober pri 12, zadosten pri 31 in nezadosten pri 11 kandidatih.

Mednarodna gospodarska konferenca.

LDU Cannes, 6. januarja. (Agence Havas.) Lloyd George je imel z Biandom daljši razgovor. Oba ministr-

ska predsednika sta se sporazumela o pogojih sklicanja mednarodne gospodarske konference in sta omejila njen program s tem, da sta izrečno izključila politična vprašanja. Konferenca bo imela izključno finančno-trgovski značaj in se bo bavila predvsem za izboljšanje meničnih tečajev, oživotvorenjem izmenjalne trgovine in ureditvi svetovnega trga. Skoro gotovo bosta povabljeni na konferenco tudi Rusija in Nemčija. Udeležba Rusije pa nikakor ne bi pomenjala priznanja sovjetov. Prejkone bo Amerika zastopana vsaj z opazovalcem.

Zahteve vesoljnega socializma.

LDU Berlin, 6. januarja. »Rote Fahne« objavlja poziv izvrševalnega odbora komunistov in rdeče internacionale strokovne organizacije na delavce vseh dežel za enotno fronto vsega proletarijata. Vsi proletarci, bodisi komunisti, bodisi socialni demokrati, sindikalisti, krščanski socialisti in drugi naj se združijo v skupno fronto za boj, da se anulirajo vojni dolgovi in da se prizna sovjetska Rusija.

je lahko usodepolna, zlasti če nismo na jasnem, katero pot naj hodimo v bodočnosti in dokler še ne moremo razpoznati nove mednarodne grupacije, ki se formira. Wells trdi, da bi Evropo rešila velika federacija vseh držav. Temu pravimo utopija. Toda znamenja kažejo, da se po vojni narodi in države bolj in bolj zblizujejo in da se okvir državne politike vedno bolj širi. To bi nam moralo dajati orientacijo tudi za balkansko politiko. Naša država je poklicana, da prva premaguje srednjeveške plemenske strasti in polaga temelje trajni balkanski zvezi. Ne mislimo na federacijo, ki bi nas na znotraj le še bolj oddaljevala. Potrebna pa je nekaka balkanska antanta, ki bi bila v tesni zvezi s srednjeevropsko antanto. Ta dvojna antanta, ta blok malih držav, bi dvignila mednarodno moč Slovanstva in bi kot najsolidnejši jez ščitila vzhodno Evropo pred imperijalizmom Germanov in Romanov.

Žal da naša dosedanja mednarodna politika ni niti srednjeevropska niti balkanska. Ni ne slovanstva, ne izrazito frankofilska ne germanofilska. Danes se ji nadeva ta atribut, jutri oni. Morda bi kdo sklepal, da zunanje politike sploh nimamo. To ni res. Imamo jo, a ona je »partijska« kot sploh vsa naša politika. Vprašanje je samo, če nas bo razvoj mednarodnega življenja opravičil radi te slabosti!

I—us.

Iz Masarykove noveletne poslanice.

Evropa, ves svet ne more dospeti k miru, dokler ne bodeta dva največja evropska naroda — Rusija in Nemčija — premagala težkih posledic vojne. Rusija in Nemčija zavzemata največji del Evrope; male in manjše države srednje Evrope, kakor tudi večje države na zapadu, se ne morejo mirno razvijati, če ne ozdravita Rusija in Nemčija.

Nedavni dogodki so nam dali prav, da moramo imeti svojo armado, obenem pa so nas prepričali, da moramo to armado zgraditi tako, da bo najboljša in najsposobnejša. To ne pomeni, da moramo posnemati militarizem. Militarizem je sistem, ki vso državno upravo podreja vojaškemu duhu in zahteva, da bodi armada vzvišena nad vsem drugim. Militarizem pomeni nesorazmerno veliko armado, ki že zaradi svojega števila ni obrambna, marveč napadalna. V naši republiki ni militarizma; vzgoja naše vojske in njena celotna organizacija stremi za tem, da se ustvari nova, demokratična armada. Ne bomo proti splošnemu razoroženju, pozdravljamo washingtonsko konferenco in njene težnje; vojno smatramo za veliko zlo, toda obrambo za dolžnost! V današnjih razmerah moramo imeti armado, in če jo imamo, mora biti kolikor je mogoče popolna!

Bodočnost republike in našega naroda je odvisna od naše notranje politike, od tega, kako bomo znali upravljati državo, koliko razumemo in moremo z političnem in upravnem smislu! Pred vsem nam je potrebna zmogla in dobra administrativa, ali da se izrazim konkretno: nova dostojna birokracija. Brez birokracije, brez uradništva in nameščencev ni države. Naše uradništvo ima nalogo, biti demokratično in republikansko uradništvo. Treba nam je novega duha, novih metod, novega znanja in nove izobrazbe.

V zadnjem času — zlasti po vojni — se govori zelo enostransko in nasprotujoče o gospodarskih razmerah, kot da

so podlaga vsemu družabnemu življenju in zlasti še državi; to je enostanski in nepravilni nazor. Država ima že kot taka svojo upravičeno avtoriteto; država je sad dolgega zgodovinskega razvoja. Gre za to, da bo država v resnici moderna, demokratična. Država, ki upravlja, ne pa gospoduje! Smisel za državo, državnost, mora pojmovati v demokratičnem duhu predvsem uradništvo. Država ni posledaj in najvišji namen ljudskega stremeljenja, je pa nujno sredstvo v kulturnem življenju družbe. Anarhizem, brezdržavje in protidržavnost — ti pojavi so bili že davno, v svetovni vojni pa so iznova premagani. Dosegli smo samostojnost in obnovili državo, zato pa hočemo imeti tako državo, ki bo v soglasju s potrebami nove dobe. Naša država mora imeti svoj program, svojo idejo; upravičenost naše države mora priznati vsa Evropa, v prvi vrsti pa državljani, sleherni misleči posameznik!

Pritožbe zoper parlamente so tako stare, kakor parlamenti sami; povojna nervoznost je te pritožbe samo še povečala. V resnici pa so one čudna samobitna volilca, kajti parlamenti so povsod, zlasti še stari parlamenti, samo odraz volilcev in reprezentirajo volilce po njihovem moralnem stanju in po njihovi izobrazbi. Ne preostane nič drugega nego zahtevati vedno in povsod, da se naj izvele v parlament poslanci, ki bodo zmogli kontrolirati vse administracije in ki bodo sposobni za državotvorno delo. Problem demokratičnih strank in demokracije sploh, je v veliki meri problem voditeljev.

Moderni parlamentarizem ima nalogo, da zagotovi politični izobrazbi in strokovnemu znanju ono mesto, ki jima gre. Lenin je dejal nedavno, da so analfabeti izven meja političnega življenja. Gotovo. Izgleda pa, da je pojem političnega analfabetizma zelo relativen. — Če ne ohranimo strogega kulturnega ocenjevanja, ne moremo strank, demokracije in parlamenta obvarovati pred demagogijo.

Če hoče naša država voditi res kulturno politiko, nam je treba poglobiti politično izobrazbo. To pa pomeni, da mora vse družabno življenje temeljiti na moralni podlagi človečnosti in na idejni pravičnosti; ta podlaga mora biti skupna vsem strankam in frakcijam, sicer se družba atomizira, nastane brezplodna borba med strankami in strančicami, katerijami in zvitimi posamezniki, družba postane plitva, surova in nečastna.

Kulturna politika pomeni, da se vlada in parlament pobrigata ne samo za uspešno gospodarstvo in finančni red, marveč tudi za uspešni razvoj znanosti, filozofije, umetnosti in verskega življenja. Propust treh velikih držav: pruske, Nemčije, habsburške Avstro-Ogrske in romansovske Rusije je lahko mislečim ljudem v svarilo. Ni dovolj, če imamo državo in samostojnost, gre za to, kakšna je država, kakšna samostojnost in čemu. Iz tega stališča zahteva naše šol-

B. BORKO:

Delo in prosti čas.

Konec.

Zdravnik prof. dr. Driml govori o prostem času z medicinskega stališča: neurejeno delo povzroča utrujenost, prenasitost in iz te se večkrat razvije nesposobnost za delo ali pa mrznja do dela. Opozarja na ameriške vzgleda. V Ameriki vsa javnost skrbi za to, da se delo zaščiti s primernim počitkom; Tako se narod vedno vzdržuje v pridenosti in podjetnosti, njegovo veselje do dela ne poneha, moralna in intelektualna moč ohrani vso svojo protnost. Najbolj priporočljivo sredstvo za odpočitek je in ostane — bivanje v prirodi.

Tem — rekel bi — osnovnim odgovorom slede odgovori raznih praktikov.

Vsenučelčni profesorji — učenjaki so večidel prijatelji narave. Skoro vsak navaja, da mu je izza naporenega znanstvenega dela najljubši izprehod v prosto naravo, kar najbolj proč od ljudi in vsakdanjega življenja. Filozof Va-

stvo temeljitih reform; naša skrb boči posvečena otroku in doraščajoči mladini!

Komunizem se zahteva in utemeljuje z demokratičnim načelom enakosti. Toda gospodarska enakost, ki jo hočejo, ni komunizem. Skupna lastnina je nekaj drugega kakor enakost. **Enakost ne obstoja nikjer**, niti v zgodovinskem razvoju, niti v naravi. Povsod, v celi prirodi in v človeški družbi, vlada neenakost. Ravno vsled tega ima človek ideal enakosti. V praksi pomeni enakost zmerno stopnjo neenakosti. Prva skrb socialne politike mora biti, da se odstranijo prevelika socialna nasprotja. Demokratični ideal enakosti zahteva nadalje, da se naj zatre škodljivo in nelepno razkošje in pohlep po nasladnostih; ustanovitelji demokracij so vedno posnemali spartanske vzgleda starih Rimljanov. Tudi v modernem socializmu je precejšnja doza rousseauizma. Neenakost do gotove meje opravičuje individualizem, brez katerega ni mogoče uspešno gospodarstvo in uspešna delavnost družbe. Individui pa in njihova sposobnost za delo se razlikujejo ne samo po količini, marveč tudi po kakovosti. Dosedaj so se delali komunistični poskusi zgolj v malih občinah in večidel na verski podlagi ter so trajali kratko časa. Zares, kakor nam pričata že družina in prijateljstvo: komunizem je mogoče samo med ljudmi, ki so pravno in umsko na visoki, da, najvišji stopnji razvoja. Prvi komunistični teoretik Platon je zahteval najstrožji morálni red; zadnji veliki teoretik Marx smatra komunizem za poslednjo in najvišjo stopnjo zgodovinskega razvoja. Ruski poskus je končal tako strašno vsled tega, ker je bil storjen na nezobraznem in moralno raztrojenem narodu. Komunizem izvira bolj iz načela bratstva, kot pa iz načela enakosti in svobode; komunizem na čisto gospodarskem in materialističnem temelju je sploh nemogoč.

S trdno vero v lepšo bodočnost!

Praga, dne 3. januarja.

Prasko časopisje prinaša novoletno poslanico predsednika Masaryka. Ni lista, ki bi ne našel par toplih, pristranih besed, da izrazi svojo simpatijo velikemu duhu današnje češkoslovaške, prezidentu Masaryku. V komentarjih, ki jih prinašajo listi vladne pjetke (vladna koalicija), opažamo resno umevanje današnje politične situacije. Češkoslovaški vodilni politiki uvidevajo, da se današnji narodni problem ne da izločiti iz mednarodnega okvirja. Prezident Masaryk je lepo dejal: »Ni dovolj, da imamo državo in samostojnost, treba je, da imamo državo, ki bo v soglasju s potrebami časa, državo s svojo obče priznano idejo! Ta program, konsekvence Masarykovega humanizma, a hkrati tudi razvoj nujnost češke napredne kulture, se udeležuje tudi v praktični politiki. Danes še obstoja v iskanju, tipanju, a ni daleč dan, ko se bodo pokazali realni sadovi.

rovka se v prostem času zabava s svojimi otroci, zlasti z malo Libuško. Pravniki Kadlec v počitnicah pogosto dela na vrtu. Orijeolog dr. Musil ugotavlja, da je še vedno dijak, ker si vsled svojih prepogostih potovanj po daljnem Orientu in svoje vroče ljubezni do znanosti ni mogel ustanoviti lastnega ognjišča. Počitnice preživi pri svojih starših na moravski vasi, kjer dela kot delavec na polju. Vpokojeni univerzitetni prof. Chodounsky je star 79 let, pa še prehodi 40 km gorskega terena, nosi težka bremena itd. Kakor pred vpokojitvijo, tako tudi sedaj redno dela na vrtu, hodi na sprehode ter goji turistikto. To ga je utrnilo.

Politiki se pečajo v prostem času z znanstvenim delom. povrh tega pa se gibljejo v naravi. Dr. Kramár pravi: »Politični človek se s težavo premaga, da ne misli o tem, kar se dogaja doma ali zunaj v svetu, da pa te misli niso ravno veseli, osvežujoč počitek, tega menda ni treba razlagati. Zaradi tega moj izprehod ni to, kar bi mi lahko bil in moral biti, kakor je to sploh pri vsakem človeku, ki goji intenzivno du-

Ob božiču so nekateri tu-kajšnji listi objavili izjave uglednih politikov in mislecev o perečih dnevnih vprašanjih, tako n. pr. o smernicah bodoče vladne politike, o rešitvi češko-nemškega spora itd. Te izjave so se večinoma sukale okrog Masarykovega pomirjevalnega, rekel bi, brezstrastnega duha. Eno je gotovo: najtežja borba med demagogi in idejo češkoslovaške republike je premagana. Demagogi so večinoma že izpraznili skladišča svojih nabojev proti državi in socialnemu redu. Pjetka ne samo, da vrši vladno oblast in vzdržuje odgovornost za vse nedostatke, na katerih trpi država: ona tudi vzgaja, vzgaja v novem političnem duhu. Pet strank je stopilo v koalicijo z namenom, da jamčijo za konsolidacijo republike, za njen razvoj na zunaj in na znotraj. Na ta način se stranke spoznavajo, krote medsebojna nasprotja in sproti pobijajo demagoške preskušnje. Taka preskušnja se je pojavila zadnje dni povojno uradnega gibanja. Ze se je na tihem namigavalo na krizo Beneševga kabineta. Toda skušnjava je minila, dasiravno vprašanje se ni rešeno. O krizi se ne da govoriti, pač pa o neprestani konsolidaciji države, ki kaže — seveda — poleg solne tudi senčno stran. S trdno vero stopa mlada republika v lepšo bodočnost! Z vero v zmago svojega programa, svoje ideje!

Sinoči, 2. t. m. je doživele slovenska Praga prisrčen slovenski dogodek. Od daljne Labe in Odra se došli najmanjši, nacionalno najrevnejši slovenski bratje lužički Srbi. Okrog 8. ure zvečer so dospeli na Wilsonov kolodvor in bili pozdravljeni z vsem navdušenjem. Kljub grdemu vremenu se je zbrala pred kolodvorom velikanska množica. Na kolodvoru so jih pričakovali odborniki češkolužičke zveze z znanim slovenskim propagatorjem Adolфом Černym na čelu. Pozdravili so jih tudi zastopniki oblasti. Župan mesta Prage dr. Baxa je v svojem pozdravnem govoru dejal med drugim: Ljubimo in cenimo v vas Slovane in sicer eno najplemenitejših vej Slovanstva! Želje jim je, da bi si naj priborili to, kar mora imeti vsak narod: svobodo in čast materinskega jezika!

Mnogi so se med tem spominjali nedavne slovenske zgodovine: borbe za jezik, za enakopravnost, za priznanje prepričanih človeških pravic. Danes je slovensko obzorje nekoliko vedreje. In ko smo videli pred sabo veliko deputacijo najmanjšega slovenskega naroda, ki se je ohranil pred poplavo Germanov čez Balt do južnih Alp, smo čuli: Težki oblaki se leže na nebu. Zakaj največji brat — Rus — je brez moči, razžaljen in ponižan.

Lužički Srbi prirede danes in popjutrišnjem velike koncerte. Imajo pevsko društvo z 90 pevci in pevkami. Peli bodo lužičke narodne pesmi, vzdihle naroda, ki umira pod tujim jarmom...

So v Pragi sreča, ki umeje te glasove. Slovenska ideja si pridobiva znova mnogo pristašev. Praga — sedaj Velika Praga — postavlja ognjišče novega Slovanstva. L.—y.

ševno delo. Da pa vendar najde mir in počitek, gre kakor Plinij na lov. Ministrski predsednik in zunanji minister dr. Beneš je silno zaposlen. Vzlic temu pa najde trenutke, ko se skrije pred državniškimi skrbmi in zateče v varno zavetje svoje, s knjigami napolnjene profesorke sobe. Tu čita domačo in tujo filozofsko, socijološko, narodnogospodarsko, politično in leposlovno literaturo. Drugkrat gre na sprehod in daleč od vseh vplivov razmišlja o reševanju raznih tekočih zadev: načelnih, osebnih, strankarskih in čisto uradnih. Dr. Rašin, bivši minister in svetovnoznani finančni strokovnjak, v prostem času lovi ribe ali pa čita knjige, ki nimajo nič skupnega z njegovim stroko, osobito prirodopisna dela.

Pisatelji so po navadi že bolj delavni. Večina pisateljev odgovarja, da sploh ne pozna prostega časa. Nekateri pisatelji imajo svoj meščanski poklic. Zvečer, ko drugi počivajo, se začne zanje trenutki pravega življenja. Takrat žive zase za svojo umetnost, za samoniklo ustvarjanje. Drugi pisatelji iščejo počitka v prirodi. K. Bašic noje ob

Boj med lučjo in temo.

Jugoslovensko sokolstvo in klerikalizem. — Pravi obraz klerikalizma. — Ne bojte se anateme!

Klerikalizem, gibanje, ki si je nadelo nalogo, da brani svoje predpravice katoliške cerkve v življenju narodov in človeške družbe; ki stremi za tem, da zopet uvede diktaturo cerkve in duhovščine v vsem posvetnem življenju (program klerikalizma izražajo tri besede: papež, škof, duhovnik! Klerikalna »Naša Moč« 1921), ta klerikalizem buta z vso silo ob slovanski jug, ki je doslej bil pod vplivom vzhodnega krščanstva. Na Hrvaškem, v Dalmaciji, Bosni so poznali in visoko cenili katoliško vero, katoliške obrede, katoliško duhovščino. Niso pa poznali klerikalizma. Verniki in duhovščina so bili v raznih strankah, organizacijah, društvih. Saj človek lahko povsod služi Bogu in išče poti k duševnemu blagru v posvetnem življenju, tam, kjer gre za materialne dobrine, tam, kjer odločuje tudi človeški razum in človeška volja, hoče imeti vsak posameznik svobodo in samoodločbo. To je luč kulture. Tema nekulture, tema oblasnikov in močotev, ki so pravo Kristovo ljubezen do človeka zamenjali z oblastjo nad človekom, pa hoče drugace: Povsod, tudi tam, kjer slišiš glas zdravega razuma in poštene vesti, se ukloni ukazom in željam duhovnika, božjega namestnika na zemlji. Pa luč prodira bolj in bolj te goste mrakove; oblaki se umikajo, solnce resnice in človečnosti sije vsem onim, ki jim je misel odprla oči. Ni to boj proti krščanstvu (dozdevno »brezverstvo« je zgolj ekstremna posledica klerikalizma), to je iskanje pravega, resničnega življenjskega nazarja!

Jugoslovensko Sokolstvo je po svojem programu, po svojih ciljih in idealih izraz nove težnje, ki jo čuti naš kulturno še mladi narod; je iskanje narodnega razvoja, izpopolnjevanja harmonije. Sokolstvo je oživotvorenje slovenske misli brez starih romantičnih primesi; hoče, da bi vsak član naroda zaživel novo, lepše, resničnejše življenje.

To je luč, ki nas dviga k človečnosti, bratstvu, družabni solidarnosti. Okoli te luči je še nekaj megla; ideal plava v daljavi; cilj ni dosežen. A luč je, to znajo vsi, ki so Sokoli po duhu in ne samo po besedi. Ta luč nas je dvigala iz teme narodne sužnosti, ta luč nam sveti in nas greje sedaj, ko gradimo veliko in močno domovino.

In glejte: luč je trčila s temo! Klerikalizem se zaganja z vsemi razpoložljivimi močmi v vse, kar se sveti v novi luči, osobito pa v Sokolstvo. Ni mu prav, da bi kdo z organizacijo, vzgojo, z disciplino, redom, bratstvom, z iskanjem harmonije med zdravim telesom in zdravim duhom podprl moralne temelje družbe, podprl ono, kar hoče duh pravega krščanstva: vzgojo zdravega, plemenitega naroda!

V Sloveniji imamo že dolgi časa ostro borbo med klerikalizmom in sokolsko idejo. Mi smo te borbe že vajeni. Mi je ne zametujemo, ker vemo, da

vospev turistikki, ki ga edina krepča in osvežuje.

Umetniki uživajo najbolj v trenutkih svojega ustvarjanja in tega užitka se jim zahoče tudi takrat, ko bi imeli počivati. Profesor godbe Mikeš se v prostih urah peča z astronomijo. Skladatelj Janček pravi, da zaspi z melodijo na ustih. Gledališki igralci imajo polne roke dela. Menijo, da so najbolj zaposleni ljudje na svetu, zato niti ne najdejo časa za sprehode. K večjemu gredo v kavarno. Časnike čitajo med pavzami za odrom.

Tako se vrsti odgovor za odgovorom. Intelektualni delavci in umetniki so prvi svečeniki dela. Njihovi vzgledi nam pričajo, da je svoboda dela pogoj za socializacijo osebnosti, duha, razuma. Samo oni, ki si lahko prosto volijo delo, bo delal z uspehom za splošnost. Duševni delavci so dokaz, da so ideali vede in umetnosti silnejši učinkovitejši šii nego plutokracija ali komunistična enakost in povprečnost. Samo ti ideali rede neprestane žrtve brez katerih ni napredka.

čisti naše ozračje. Sedaj se je borba proti Sokolstvu razvila na Hrvaškem, v Dalmaciji, v Bosni. Tam je bil Sokol še zmiraž to, kar je v resnici: organizacija za povzdigo naroda. V tej organizaciji so bili vsi naši brez razlike vere, stanu, starosti, prepričanja. In kaj hoče klerikalizem?

Obrača proti ljudstvu svoj pravi obraz: meni, da ga milijoni neukih, a dobrih ljudi ne bodo spoznali. In ta obraz kaže sovraštvo do onih, ki ne priznavajo klerikalnega monopola na vzpogoj in probudo naroda! Škofje so vzpogoj duhovščino v borbo proti Sokolstvu. O sokolski ideji pravijo, da je protikršćanska, o sokolskih voditeljih, da kvarijo ljudstvo in mu trgajo iz srca stare svetinje.

Svojčas smo že citirali zagrebški pastirski list. Pozneje so izdali slični pastirski list tudi dalmatinski škofje. V tem se jasno odseva borba med lučjo in temo. S silo hoče vladanja željni naprotnik zatreti demokracijo srca in uha ter zagospodovati znova nad narodi.

To gibanje se širi iz Rima. Utemeljitelj klerikalizma med Slovenci, dr. Mahnič, je bil velik steber Rima. On je oznanjal internacionalizem in versko nestrpnost. Rim se deluje dalje. Njegovi apostoli sejejo mržnjo, zavist, neslogo in nered. Kličejo anatemo nad vsemi, ki se jim ne uklonijo. In vendar: Kdo se boji teme? Boji se samo oni, ki dvomi o luči. Oni, ki sam ne zapu svojem srcu, umu in volji. Jugoslovenski Sokol napreduje. Njegove peroti so usmerjene v višave, njegove oči merijo sinje nebeske prostore. Ven iz loda in strasti, na solnce prave svobode, bratstva in srčne kulture!

Et lux in tenebris lucet...

Politične vesti.

*** Odklonitev zahteve po zadoščanju.** Glasom francoskih poročil je beograjska vlada odklonila od Italije zahtevano zadoščanje.

*** Italija in trianonski mir.** Madžarski list »Hirard« komentira zasedbo Sopronja po Madžarski s sledečo umešeno opazko: »Vladih smo prve dni trianonskega mira. Če se nam je posrečilo predor na tem mestu, se nam mora tudi na drugem. List zabeva, da naj se na vseh ozemljih onkraj demarkacijske črte izvrši plebiscit. To so posledice beneške pogodbe tega »prijaznega« vikanja Italije v sredajevropske ravnice! Le več tako »dihovnih« diplomatskih potez, pa bo prebunjeno tudi ono mesto v mirovni pogodbi, ki bi utegnilo Italijo zadeti v srce. Oni, ki se bo smejal, ne bomo niti mi, niti Italija.

*** Francija in šibeniški incident.** Pariški »L'Homme Libre« komentira zahteve italijanskega konzula v Splitu povodom incidenta v Šibeniku ter pravi: Italijanska vlada nastopa proti beograjski vladi, kakor nekdanja dunajska vlada, ko je poslala svoj slavni ultimatum. Nepotrebno je omeniti, da spopad v Šibeniku ni pravzaprav nič proti žalitvam Francozov v Turini, Benečiji in drugod. Z našim dolгим prijateljstvom z Italijo smo dokazali, da nam je bilo le malo za čast Francije. Dozdeva se, da bodo Italijani zopet pričeli z novimi žalitvami napram Franciji.

*** Dr. Schober o sporazumu s češkoslovaško.** Povodom novoletnega čestitavanja je avstrijski kancelar razvil sliko današnje situacije in se v prvi vrsti dotaknil avstrijsko-češkoslovaškega sporazuma. Dr. Schober je točko za točko zavračal vsenemške in klerikalne napade na to pogodbo in dokazal, kakšen uspeh je dosegla Avstrija po tem sporazumu s češkoslovaško. Vsememci, ki menijo, da bo velika Nemčija kar čez noč pohrustala češkoslovaško zaradi gospodstvaželjne nemške manjšine v tej republiki, in klerikalci, ki še vedno sanjarijo o obnovitvi »katališke srednje Evrope, v kateri bi bil kralj samo vatikanski valpet, rujejo proti mirovnim pogodbam in odklanjajo vsak poskus, da bi prišlo do sporazuma. Tem razgretim glavam je kancelar Schober napravil mrzli novoletni peliv.

*** Kako si Madžari pripravljajo tla v Angliji.** »Pesti Hirlap« javlja, da se

je na oxfordski univerzi osnovalo društvo za obrambo madžarske samostojnosti (Oxford-committee for Hungarian Selfdetermination). K temu društvu je pristopilo več profesorjev, dijakov in tamošnjih meščanov. Izdalo je letak o mali antanti (The touth about the little Entente), da bi »vsa inteligenca izvedela, kakšna krivica se godi svobodoljubnim in pravičnim Madžarom«. Za nimivo je, kakšno pažnjo posvečajo n. pr. angleški lordi nedosojenemu madžarskemu kralju Karlu Habsburgu. Kakor znano, so ga povabili na otok Wight, ki slovi, kot zbirališče angleške aristokracije.

*** Tajno oboroževanje Nemčije.** Ugleadni angleški list, ki se odlikuje po svoji stvarnosti in treznem presojanju dogodkov, prinaša celo vrsto člankov svojega monakovskega poročevalca, ki opozarja na tajno oboroževanje nemških monarhistov. Prinašamo po praških »N. L.« par podatkov: V Nemčiji obstoja — kakor je splošno znano — organizacija prijateljev stare Nemčije, kateri stoji na čelu bivši vojni voditelj, »aktivni« častniki. Ni organizacije, ki bi delovala s tako vnemo, kakor deluje ta organizacija. Z vsemi sredstvi skuša oslabeti vpliv sedanje vlade in ustvariti med prebivalstvom nezadovoljstvo nad vsiljenim mirovnim stanjem. Najvplivnejša je ta organizacija na Bavarskem, kjer nosi ime »Ludendorfova skupina«. V tem odseku se nahaja znani polkovnik Bauer, ki je pripravil 1. 1920. rusko-nemško-madžarsko reakcionarno zvezo proti mirovnim pogodbam, nadalje junak iz za Kappovega puča pl. Kahr, več drugih častnikov in dva avstrijska generala. Že ponovno je skušala »Ludendorfova skupina« zrevolucionizirati Bavarsko. Borba med Berlinom in Münchenom, ki nista bila nikdar dobra prijatelja, je znan tudi najširši javnosti. Ta nasprotja vneto podpihujejo zagriženi monarhisti ter reakcionarci bele in črne barve. List nadalje dokazuje, da nekatere nemške tovarne na skrivaj izdelujejo vojni material. Nemški tehniki so iznašli izpopolnjeni tip strojne puške, ki deluje s pomočjo električnega toka. Ta puška lahko izstrelji v eni minuti v katerokoli smer 6000 strelcov; vojak, ki jo ravna, je lahko pol milje daleč od puške. Ni res, da so Nemci znižali svojo državno brambo na 100.000 mož, kakor določa versailleska pogodba. Nemci vzdržujejo mnogo več častnikov, kot bi jih smeli imeti v razmerju z omenjenim kontingentom in imajo v rezervi edince bodoče nemške armade, katere obrisi se dajo že sedaj razločiti. Tisoče demobiliziranih vojakov spada pod oblast ministrstva za javna dela, ki jih lahko nemudoma mobilizira. To je kontrolna komisija že razkrila. — Bavarska je pravo ognjišče maščevanja. Ima dobro organizirano vojsko: 40 odst. bivših vojakov, bi v slučaju potrebe pristopilo k »Ludendorfovi skupini«, t. j. 300.000 mož za reakcionarni vojni kader! Na Bavarskem so na dnevnem redu politični umori. München je v stalni zvezi z madžarskimi, avstrijskimi in berlinskimi monarhisti. Špijonaža je silno razvita. Monarhisti si beležijo imena oseb, ki jim s svojim sedanjim delovanjem križajo račune. Člani njihovih organizacij morajo priseči, da verujejo v poslanstvo nemškega naroda na svetu. »Velika Nemčija je največji cilj«

*** Volitve v Angliji.** Lloyd George namerava izkoristiti sedanjo politično situacijo na Angleškem za svoje strankarske spekulacije. Londonski listi skoraj soglasno zatrjujejo, da bo ministrski predsednik takoj po sklepu konference v Cannes predlagal kralju Juriju, naj razpusti parlament in razpiše nove volitve. To bi se zgodilo pred 30. januarjem. Lloyd George snuje novo vladno stranko, v katero bi stopila večina unionistov in pa liberalci. Ta stranka bi se vrgla v volilno borbo s programom: gospodarska rekonstrukcija Evrope, veljavnost irske pogodbe in washingtonskega sporazuma. Ostale stranke so trenutno v slabšem položaju in si ne žele volitev pred jesenjo. Zviti Lloyd George pa hiti, da kuje železo, dokler je vroče.

*** Pred novo ofenzivo v Mali Aziji.** Iz Carigrada se poroča, da pripravljajo Turki novo ofenzivo proti Grkom.

*** Položaj v Egiptu se boljša.** Iz Egipta poročajo, da se položaj vidoma boljša. Vojaški ukrepi še ostanejo nadalje v veljavi.

Zanimivosti.

Originalni davki. — Dva kilometra dolga zahvala. — Kratka krila — dolgo življenje. — Beraški milijonar. — Nepričakovana sreča.

Okrožni svet v Ruščuku na Bolgarskem, je uvedel v svojem področju nove vrste davka, kakoršnega niti iznajdljivi Američani niso iznašli. Tako se plača n. pr. za gostovanje v godbo 500 lejev. Kdor hoče imeti pravico, da se spreha za lepo in fino izdelano palčko, plača 100 levov. Da pa se ženski svet ne bo mogel rogati moškimi z obdačenimi palicami, plačajo tudi ženske za luksuzne solinčnike in dežnike 100 levov davka ali pa smejo nositi le čisto navadno domačo »marelo«. Vsaka lepota, ki ima dekolirano obleko, se mora izkazati s posebnim dovoljenjem, ki stane 500 levov. Kratko krilo, ki pokriva manje od predpisanih 30 cm od pete, stane 500 levov več. Kontrolni organom služba seveda zelo ugaja ter jo vrše zelo vestno. Sredi ulice kontrolirajo legitimacije, pobirajo davek ter izdajajo potrdila. Davku so podvržene tudi prozorne nogavice, za katere je treba plačati 500 levov. Tudi čevlji so, če so višji kot 30 cm, obdačeni po 200 levov; za otroške igrače je odmerjena višina do 200 levov, a za luksuzne kužke pa morajo plačevati razen splošnega pasjega davka še 5000 levov. Da domašajo ti davki lepe vsote, je pač razumljivo.

Dva kilometra dolgo zahvalo je dobil predsednik Zedinjenih držav Harding 200.000 ameriških žensk, med katerimi so predsednice raznih ženskih društev s članicami, je predalo državnemu tajniku listino, v kateri izrekajo ameriške ženske zahvalo za sklicanje razorožitvene konference. Ta listina je dolga 2 kilometra. Namotana je na valjar ter povezana z belimi svilenimi traki. V enem mesecu je preromala vse Zedinjene države ter bila podpisana od vseh ženskih društev. Dvomimo pa, če se bo predsedniku Hardingu zljubilo, prečitati to zahvalo do konca.

»Po mojem mnenju je vzrok, da umre več moških nego žensk ta, da je ženska koža zraku bolj pristopna. Kratka krila so za zdravje zelo koristna ter bi žele, da bi jih nosile ženske še dalje in še — krajše«. S temi besedami je začel svoj govor na zdravniškem kongresu ameriški zdravnik dr. Lawrason Brown. Trdil je, da je kratko krilo zelo dobro sredstvo proti tuberkulozi ter da on predpisuje v svojem zdravilišču, da hodijo bolnice samo v hlačkah. To se ne glasi ravno preveč znanstveno, pač pa zelo — vablivo.

V neki newyorški bolnici je umrl berač William Smith ter bil pokopan na državne stroške. Pozneje pa so našli njegovo oporoko, podpisano s njegovim prvim imenom Rudly Jardinee, s katero zapuša siromakom — 1 milijon dolarjev (290 milijonov naših kron). V svoji oporoki pravi: »Mnogokrat sem imel v življenju srečo in nesrečo. Jaz, ki sem se gibal v svojih srečnih dneh v najboljši newyorški družbi, sem bil končno prisiljen, beračiti po ulicah. Neznatni del denarja sem si prihranil in lahko bi bil udobno živel. Toda od te svote nisem hotel vzeti niti centima ter sem raje še dalje prosjačil. To je moja osebna zapuščina, ki se naj razdeli med siromake in porabi v dobrodelne namene«.

V Humsunu je živel siromašna družina, ki si je s trdim delom služila svoj vsakdanji kruh. Dobrih časov niso poznali. Te dni pa je došlo poročilo, da jim je zapustil nek oddaljeni sorodnik v Ameriki 36 milijonov mark. Stari oče je od samega veselja umrl, drugi pa slavijo svojega dobrotljivega »strica«.

Podpirajte Jug. Matico!

Dnevna kronika.

— **Vesti o kraljevi zaroki.** Ker je ministrsko predsedstvo izdalo komunikacijo, da bo Nj. Vel. kralj Aleksander preživel pravoslavni božič v družini rumunjskega kralja v Sinaji na Rumunskem, so nekateri geografski listi urno razkrili novico, da se bo kralj zaročil z rumunsko princeso Mariolo. To vest so prinesli potem vsi nedeljski listi. Seveda je bila ta vest izmišljena — kdo ve, iz kakšnih motivov — in jo je presbire takoj uradno demental. So pač pri nas ljudje, ki vidijo travo rasti in o tem pišejo v časopisih.

— **Poslanec Pišek umrl.** Včeraj je umrl v Slivnici klerikalni poslanec F. Pišek. Pogreb se vrši v nedeljo popoldan.

— **Država, javnost in žurnalisti.** V nekem praškem listu objavlja predsednik Zveze čeških novinarjev g. Pelíšek sledeči memento, ki velja tudi za jugoslovenske razmere: »Z resničnim zadoščanjem prinašajo dunajski listi poročilo, da se je na Novo leto vršila slavnost ustanovitve penzijskega zavoda avstrijskih žurnalistov. Te slavnosti se je udeležil minister za socialno skrb dr. Pauer, ki je dejal v svojem pozdravnem govoru: »Ni še obžalovala nobena vlada, če se je v zadostni meri pobrižala za žurnalistiko. Niti najpopolnejša vlada ne more pogrešati pomoči novinstva. Misleči državniki v zapadnih državah so to umevali že zdavnaj in tisk je bil najvažnejši imponderabile antantnih kabinetov. Na palubi državne ladje zavzimate vi, žurnalisti, najvažnejše mesto.« Takoj na to se je ustanovil odbor iz zastopnikov nameščencev in lastnikov listov. — V Avstriji imajo novinarji novi moderni tiskovni zakon, ki so ga izdelali sami, imajo novinarsko zbornico, so preskrbljeni za slučaj onemoglosti in starosti. Mi imamo, če nam po štiri ali petdesetletnem naporem delu pade pero iz utrujenih rok, milošćino ali bedo. Shakespearov junak je preskrbljen z nasveti, mi smo preskrbljeni z obljubami in lepimi besedami kabinetov in ministrov. Za nas se ni storilo v četrtem letu po osvoboditvi nič pozitivnega. Zato nam pa očitajo, kjer le morejo, da imamo legitimacije za železniške vožnje, za katere pa plačamo več, kot bi bili izdali za svoj itak tako skromna in redka potovanja. Imamo vzrokov dovolj, da lahko v marsičem zavidamo avstrijske tovariše. — Mi jugoslovenski žurnalisti bi lahko tem besedam češkega tovariša pristavili samo to, da je naš položaj še slabši. Morda je edina dobrota, da nas ministri ne pitajo ob obljubami in frazami. Smo »zdravejši«, če čitamo na njihovih obrazih: »Pojdite, saj nam stojite v luči! I-us

— **Za nedeljivo Slovenijo se je izjavil na zadnji svoji seji, kakor poroča zadnji »Slovenski Gospodar«, okrajni zastop v Šmarjah in sicer radi tega, ker »se da enotna Slovenija »nailepše« in »najceneje« upravljati, ker bi se z ustanovitvijo dveh oblasti »naložila na ramena davkoplačevalcev nova breme« ter bi »delitev spravila okrožji v nevarnost, da postane mariborsko plemen Nemške Avstrije, ljubljansko pa plemen lačne Italije«. Posebno »tehten« je ta poslednji razlog, ki kaže, da sede v tem okrajnem zastopu veliki modri možje, na katere opozarjamo beograjsko vlado, naj jih, če le mogoče, sprejme v diplomatsko službo, da ne gredo brezplodno v »izgubo«. Vsled tega sklepa je sedaj razdelitev — padla v vodo. Slovenija ostane enotna oblast in sicer sedežem v — Šmarjah.**

— **Invalidom in vdovam delavske zavarovalnice zoper nezgode v Ljubljani naj služi v vednost, da se bodo učeni s 1. jan. 1922 rente in draginjske doblade nakazovale: 1. do 100 K (vštevši draginjsko doklado) za 5 mesecev vnaprej, 2. do 200 K (vštevši draginjsko doklado) za 5 mesecev vnaprej, 3. nad 200 K (vštevši draginjsko doklado) pa vsakomesečno.**

— **Zopet ponarejeni češkoslovaški bankovci.** Dunajske banke so ugovorile, da se nahajajo zopet v prometu ponarejene češkoslovaške novčanice po 1 K. Kljub vsemu prizadevanju se še ni posrečilo prijeti razpečevalcev teh falsifikatov.

Dvojna mera in dvojna kultura pri nas in — pri koroških Nemcih. — Koroški Nemci nadaljujejo dosledno svoja nasilja nad slovenskim prebivalstvom. Na Novo leto so prepovedali uvrzitev igre »Deseti brat« v popolnoma slovenskem kraju Globasnica v Podjunski dolini. Dasi prinaša ta igra povsem nedolžne slike iz našega narodnega življenja, ne da bi se Nemci ali politike sploh kje omenjalo, je prepovedalo velikovsko okr. glavarstvo to igro radi tega, ker bi »znala pouzročiti razburjenje in nemire« pri političnih nasprotnikih. Na ta način lahko prepovejo na Koroškem sploh vsako slovensko besedo! Ali pa na primer drug slučaj! V Velikoven bi bil moral prevzeti posojilnično gostilno na novega leta dan nov gostilničar. Isti dan pa so jo zaprli in se je na intervencijo izrazil uradnik pri Okr. glavarstvu v Velikoven, da je novi gostilničar imel za časa plebiscita nekje nek »Majsterstüberl« in je agitiral takrat za Jugoslavijo. S takimi »postavnimi« vzroki ubijajo uradi tam naše obrti in naše obrtnike. Te vesti so prišle v Maribor ravno na dan, ko so imeli nemški akademiki svoje strogo zaključeni »elitni ples« pri Götzu! To prireditve, ki je bila omejena sprva samo na vabljenega gosta nemške narodnosti, je vlada dovolila, dasi je policija vedela — (in toraj gotovo poročala tudi v Ljubljano) — da je večina prirediteljev udeležjenih v nemških buršovskih društvih v Gradcu, kakor pri nemškem Turvereinu, Styria, Germania, Markomania, Raetia itd. Marsikteri nosi kot javne dokaze izvršujočega članstva ponosno svoje »smise« na flicih, drugi pa sploh tega ne tajijo. Da se odtegnejo naši vojaški dolžnosti so ti dični sinovi mariborskih velenemcev v Gradcu in na Dunaju optirali za Nemško Avstrijo in imajo tudi nemške potne liste. Tudi to je bilo policiji znano. Da taki elementi ne morejo zahtevati zase iste pravice kakor naši državljani **te ali one** narodnosti je jasno in je povsem irelevantno, če podpiseta prijavo na videz dva gospoda, ki sta menda blagovolila ostati še naša državljana in ki znata za take namene tudi slovensko! Vlada je morala dobiti tudi že lansko leto poročilo, da ples teh buršakov, ki vabijo vedno izključno nemško nacionalno družbo, **tako da lojalni Nemci že odklanjajo to prireditve**, res razburja slovensko občinstvo, posebno ker ti gospodje našim akademikom v tujini škodujejo kjer le morejo. Če pa je vlada to prireditve v zvezi vsemu temu vendar le dovolila, je to dokaz izvanredne kulance in naravnost viteškega pojmovanja naših pravic napram najodločnejšim zastopnikom agresivnih pan-germanskih tendenc, ki imajo svoje zarišče in zbirališče ravno v buršovskih dijaških društvih raztresenih po Nemčiji in Avstriji. Ta noblesa je tem večja, ker se ravno ne gre za mirne in lojalne naše državljane ampak za elito nemške — iredente! Zato bi bilo absolutno treba, da naša vlada o priliki kakih pogajanj prav energično opozarja avstrijsko vlado, na način, kakvo se pri nas pojmuje kultura, dasiravno take plesne prireditve niti ne spadajo med kulturne. To je tembolj potrebno, ker to postopanje naše vlade ravno pri teh krogih ne najde niti najmanjšega priznanja in razumevanja. Ravno v nemško-nacionalnih listih, kakor v »Grazer Tagblatt« itd. je najti vse polno zlaganih pritožb o »brezpravnostih« Nemcev v naši državi. Zastopnik naše vlade je po prigoljufanem plebiscitnem izidu v Celovcu izjavil, da naša vlada koroških Slovencev ne bo pozabila! Bil bi že skrajni čas, da naši poslanci tudi nove ministre spomnijo na to obljubo!

— **Učimo se ruskega jezika!** V Nemčiji se zadnja leta opaža nenavadno zanimanje za ruski jezik. V vseh večjih mestih, osobito v vzhodnem delu, delujejo tečajji za učenje ruskega jezika. V nekaterih mestih jih je celo več. Udeležba je taka, kakor je mi nismo vajeni pri nobenem jeziku, ki se morebiti poučuje pri nas. Nemci se ne uče jezikov z lahkoto, a vztrajnost in krepka volja premagujeta vse težave. Na tem mestu sem že ponovno opozoril, kako in s kakšno obilno darežljivostjo podpira nemška vlada rusko knjižno produkcijo. Nedavno je dobila znana knjigarna

Ladišnykov v Berlinu, ki izdaja ruske knjige, 2 milijona mark vladne subvencije. Nikdar se ni bilo med Nemci toliko zanimanja za Slovence, posebno za Ruse, kakor ga kažejo sedaj. Ta izprememba ima globoke korenine in bo treba zopet in zopet razmišljati o nji. Nemci imajo občudovanja vredno sposobnost akomodacije, t. j. oni se hitro prilagode vsaki izpremembi, ne da bi pri tem izpremenili tudi svoj prejšnji značaj. Nemci se danes postavljajo kot veliki in odkritosrčni prijatelji Rusov. Vloge so si krasno razdelili: vsaka ruska stranka ima v Nemčiji krog svojih prijateljev in zaščitnikov in vsa ruska inteligenca je prepričana, da so Nemci izpremenili prejšnjo rusofilsko naravo. Dovolj je znano, kako in koliko skrbe komunisti v Sovdepiji za germanofilsko vzgojo ruskega naroda. Rusija leze polagoma v nemški tabor; to je dejstvo, ki se ne da izpodbiti in ki je za bodočnost Slovanstva velike važnosti. Nemci se uče ruskega jezika in podpirajo Ruse z vsemi sredstvi, ker se jim bo ta trud rentiral tako obilno, kot dostej še nobeden ekspanzivni poskus. Nemška inteligenca bo šla v Rusijo in tam vršila misijo, ki bo imela nedogledne uspehe. Dr. Kramar je v novoletni številki »N. Listov« toplo priporočal Čehom, naj se uče ruskega jezika in ne izpustijo izpred oči nevarnosti, ki preti slovenski ideji v Rusiji. Učenje rusčine ima tudi čisto praktične prednosti. Rusija bo ostala to, kar je bila in je: največja evropska država. Mi smo sedaj v samostojni državi in bomo morali iskati gospodarskih, trgovinskih stikov z vsemi večjimi državami, posebno pa še z Rusijo. Naj se razširi tudi pri nas geslo: Učimo se ruski! Zanimajmo se za Rusijo! Imejmo pred očmi ruski narod, ne pa njegove vlade starega ali novega sistema. Vlade preidejo, narod pa ostane. Slovanstvo se bo rešilo samo z reajnim delom, ki bo imelo idealne smotre, ne bodo ga zdravice ginjenih »slavjanofilov«, ki menijo, da obstoja vsa filozofija ruskega problema v besedilu pesmi »Bože carja hrani«. In začetek realnega dela je: temeljito spoznavanje in praktično, podrobno delo!

— **Tihotapstvo** tudi ob naši meji napram Avstriji še ni izumrlo. V sredo je hotela pri Lučanah prestopiti večja družba tihotapcev avstrijsko mejo, prišli pa so v roke nekemu avstrijskemu obmejnemu stražniku, ki jih je ustavil. Tihotapec so obstali, ko pa je prišel stražnik k njim, so ga napadli ter težko ranjenega pustili na tleh ter zbežali. Ranjenega stražnika so naši naši graničarji ter ga spravili v neko hišo, odkoder so pozvali njegove tovariše, ki so ga prepeljali v bolnico.

— **Most pri Veržeju** se pridno gradi. Zaposlenih je 190 delavcev ter bo do spomladi dogotovljen, če pride pravočasno potreben nadaljni kredit v znesku dveh milijonov kron. S tem mostom bo Prekmurje končno vendarle dobilo zvezo z ostalim delom našega Pomurja; doslej je šel ves promet čez Muro namreč po brodirih.

— **Grozna slika ljudske bede.** Policijski komisariat dunajskega okraja Hernals je dobil prijavo, da se nahaja 36 letni trgovski pomočnik Karel Krist v tako bednem stanju, da je potrebna intervencija oblasti. Redarstvo je poslalo takoj svojega agenta v označeno stanovanje, kjer je ta našel Krista z družino vred v nepopisno bednem stanju. Krist je stanoval s svojo ženo in dvema malima otročičema v sobi, kjer je vladala največja beda, kakoršna je po vojni sploh mogoča. V sobi ni bilo ne pohištva, niti ne najpotrebnejše posode. Peči soba sploh ni imela. Otroci in žena so bili nagi, dočim so raz Krista višele le še krpe. Spali so v največjem mrazu na golih tleh, pokriti z napol gnulimi canjami. Tla so bila pokrita z nesnago in človeškimi odpadki. Policijskemu agentu se je po dolgem prigovarjanju posrečilo pregovoriti Krista, da je pustil odpeljati otroke in ženo v deško zavetišče. Družina je zabredla v takšno bedo vsled bolezni. Najprej je zbolel oče, na to pa še žena in končno je bila cela družina brez vsakih sredstev in pomoči prepuščena sama sebi. Za Krista se je zavzelo neko delavsko društvo. Takih in enakih slučajev pa je na Dunaju mnogo, mnogo.

— **Kaj delajo boljševiki?** Moskovski »Socijalistični glasnik« objavlja nekatero skrivnosti izza kulis kremelskega dvorca. Med drugimi piše: »Doktor Skljanski je bil izključen iz komunistične stranke, ker je živel preveč razkošno in imel svoj harem«. Dr. Skljanski je bil desna roka Trockega in eden izmed organizatorjev rdeče vojske. Do revolucije je bil nižji vojaški zdravnik, v času Kerenskega pa je urejeval list »Okopna pravda«, ki je širil defetizem med ruskim vojaštvom. — Jurij Stekljov je bil izobčen iz komunistične družine »zaradi buržoazijskih navad, posebno radi svoje preočitne ljubezni do desertnih vin in dragocenih smodk in ker je ukradel dragoceni album z znamenji, last cesarja Nikolaja I. Stekljov je bil glavni urednik uradnega organa boljševiške vlade »Izvestija«, je prekrščen žid, ki je prestopil najprej v luteransko, nato pa v pravoslavno vero. — Daniševski, bivši član revolucijskega vojnega sveta, sedaj predsednik društva za eksploatacijo gozdov na severu. Izključili so ga iz stranke, ker je hotel živeti, kakor knez. Obtožnica navaja, da ima »premekužne živece«. Vsi ti so izključeni samo na 6 mesecev, »upoštevaje njihove revolucijske zasluge in proletarski rod«.

— **Krematorij v Pragi.** Kakor smo že poročali, je na Češkem uvedeno fakultativno pokopanje mrličev z ognjem. V Pragi so zgradili lep, moderno urejeni krematorij, ki zelo dobro uspeva. Tako je bilo v 39 dneh, t. j. od 23. novembra do konca m. l. vpepeljenih 117 oseb: 76 moških in 41 ženskih, 79 praških domačinov in 38 zunanjih. V Pragi obstoja društvo »Krematorium«, ki poskrbi svojim članom pogreb z ognjem. Praška občina je ob ustanovitvi računala, da bo vpepeljenih do 1200 ljudi na leto. Kakor izgleda, bo to število doseženo že v prvem letu. V berlinskem krematoriju se vpepeljuje do 5000 mrličev, v lipskem in v štirih londonskih po 1200, v curškem 800 in v pariškem do 600 mrličev na leto. Pokopanje z ognjem si pridobiva vedno več simpatij.

— **Novosti iz sovjetske Rusije.** Z novim kurzom v ekonomskem življenju, je pričel tudi novi kurz v boljševiškem časopisju. Oglasi in reklame, ki so bile ob nastopu boljševikov ukinjene, se zopet pojavljajo. Prvi je začel list »Izvestija« v Moskvi prinašati oglase javnih zavodov, trgovskih podjetij in zasebnikov. Za eno vrsto se računa 50.000 rubljev. Osebe, ki iščejo službe, dobijo 40 odst. popusta. Gledališki oglasi se računajo 30.000 rubljev od ene vrste. Številka 267. od 27. novembra ima eno celo stran zelo zanimivih oglasov. Zadržana moskovskih tovarn naznanja, da ima naprodaj razno milo, kozmetične in parfumerijske predmete in sredstva. Društvo federalnih konzumentov ima v zalogi prvovrstno blago po najnižjih cenah. Nek vojaški urad kupi dva milijona pudov sena. Tvrška Elegant naznanja, da ima veliko izbiro toaletnih predmetov iz inozemstva itd. Vidi se, da igrajo v teh oglasih največjo ulogo toaletni artikli in milo. — Kljub visokim cenam živeža je v Rusiji smrt zelo draga. Sovjetski pogrebni zavod je izdal cenik, po katerem stane mrtvaški spreved iz stanovanja 395.000 rubljev, iz bolnice pa 252.000 rubljev. Pogreb siromašnih se vrši na račun republike. Vlada pa je dovolila tudi zasebne pogrebne zavode, ki lahko poslužejo s precejšnjim dobičkom.

— **Velike poverebe na Dunaju.** Na Dunaju je bil te dni aretiran avstrijski polkovnik Rabl ter več vojaških uradnikov, ker so poverili na škodo vojaškega erarja več milijonov.

— **Posledice železniške stavke v Nemčiji.** Iz Düsseldorfa poročajo, da je moralo tam več tovarn ustaviti vsled pomanjkanje premoga, ki ga je povzročila železničarska stavka, vse delo. Tako počiva n. pr. veličanska tovarna za stroje in metalne izdelke ter mnogo drugih. Le javni zavodi, kakor plinarne, še obratujejo v zelo omejenem obsegu.

— **Izpuščeni karlisti na Madžarskem.** Vrhovno sodišče je izpustilo radi Karlova puča zaprtega poslanca Rakovskya proti kavejji 300.000 K, bivšega zunanjskega ministra dr. Gratza proti kavejji 500.000 K, grofa Sigreya za 1

milijon kron in nadporočnika Schnitzlerja za 200.000 kron. Državni pravdnik se je zoper to pritožil.

— **Potsdamska duhovščina za cesarja Viljema.** Potsdamska duhovščina je sklenila da vplete za bivšega cesarja Viljema med svoje molitve sledeče besede: »... pomagaj našemu ljubemu cesarju v tujini!« Mogoče bo sledila temu vzgledu tudi bivša avstrijsko-ogrska črna armada?

— **Tragedija v cerkvi.** V Bari v Italiji je običaj, da pri polnočnici pridiga 12-letni deček. Tako je tudi pri zadnji polnočnici pridigal 12-letni Giuseppe Clamoni. Ko je končal pridigo z opominom, naj žive v miru in ljubezni, je počil v cerkvi pred glavnim oltarjem strel, kateremu je sledil še drugi. Na stopnicah glavnega oltarja sta ležala dva mlada zaročenca. Tomas Loruca je ustrelil — sumi se, da iz ljubosumnosti — svojo zaročenko Marijo Penelle. Seveda se v oskrnjeni cerkvi služba božja ni mogla nadaljevati.

— **Najmlajši vseučiliški profesor.** Na vseučilišču v Kristianiji je bil imenovan za profesorja filozofije Harold Sheldemp, ki je star še le 26 let. To je menda najmlajši vseučiliški profesor v Evropi.

Ali ste že kupili dramo Oskarja Wildeja „Lady Windermere“? Stane samo 20 K ter se dobi v upravi „Tabora“.

Iz življenja.

Prisiljen zakon.

Po škotskem pravu sta dva poročena tedaj, kadar izjavita pred pričami, da se smatrata za poročena, kakor tudi v slučaju, da sta, če tudi le eno samo noč preživela pod eno streho, kakor — mož in žena, ali pa sta stopila v redne odnose s predpostavko, da se hočeta poročiti. Naravno je, da veljajo taki »zakoni« samo v Škotski, a v ostali Angliji, ali v drugih državah ne, ako niso bili poleg tega sklenjeni tudi pred cerkvenim ali državnim uradom. Enak običaj sklepanja zakonov, kakor je ta škotski, je bil v starih časih v navadi tudi v katoliški cerkvi, dokler ni cerkev uvidela, da ga izrabljajo razni pustolovci za najimfamejše špekulacije. Te dni se je vršila radi takega zakona pred sodnikom lordom Saudsom v Edinburgu zanimiva razprava. Glavne osebe tega procesa so bile Miss Margaret Ross, guvernanta ter njen službo-dajalec odvetnik James Georg Reid. Odvetnik je bil vzel guvernanto k svojim otrokoma, ki sta ostala brez matere. Malo pomalo se je razvil med guvernanto in odvetnikom ljubezenski odnosaj, tako da se je guvernanta po škotskem običaju lahko smatrala za odvetnikovo ženo. Ko advokat tega ni hotel priznati, je izročila celo zadevo sodnji, katera pa je razsodila v korist odvetnika Reida. Lord Sauds je razložil stvar takole: Ves čas ljubezenskih odnosajev je vodila, vsaj odvetnika, pri vsem le strast. Reid ni ljubil Miss Ross, radi tega je tudi jasno, da je ni mislil vzeti za ženo. Brez dvoma je sicer, da je Miss Ross mislila na možnost poroke, ali čudno je, da se je kar tako enostavno spustila v ljubavno razmerje, ona, lepa, mlada in neomadeževana. Toda — podlegla je njegovim volji in njegovim inteligenci in ko je enkrat padla, ni imela več moči dvigniti se. Vendar — odvetnik ni nikdar resno mislil na poroko. Tekom obravnave se je radi tega razvijalo teoretično vprašanje, če li je z moralnih in religioznih vzrokov opravičen prisiljen zakon, ako tudi je možki napravil ženski krivico. Na to vprašanje je odgovoril sodnik Sauds, da je mnenja, da škodski običaj, ki sili moža, da se poroči z žensko, katero je zapečljat, ni upravičen ne z državnega, ne z verskega stališča. Naj vsaka stranka poprej dobro premisli in ako vidi, da ni izgleda v prostovoljno poroko, naj se ne spušča v odnose. Prisiljena poroka ni nič vredna, to potrjuje nebroj tragičnih slučajev, pa tudi nebroj tožb za ločitev; saj še prostovoljno mnogokrat niso srečni. Pri celi zadevi je najbolj zanimivo to, da se je sodnik tokom raz-

Mariborske vesti.

Maribor, 7. januarja 1922

m ХРИСТОС СЕ РОДИ! Нашoj браћи православне вере želimo u ime mariiborskih Slovenaца ugodan и честит Божии!

m Proslava badnjega dne v Mariboru je otvoril včeraj krasen spreved po mestu. Spreved, katerega se je udeležilo pravoslavno vojaštvo s častniki in civilisti ter Sokoli na konjih, je krenil ob 15. uri izpred vojne realko po Frankopanovi ulici, Aleksandrovi in Meljski ulici k vojašnici 45 pešpuka v Melju. Povsod, koder se je pomikal veličasten spreved, se je zbralo na tisoče občinstva. Po sprevedu so priredili častniki zase in za goste v Meljski vojašnici skupni zakusek.

m Kulturno mrtvilo v Mariboru. Prejeli smo: Z veseljem čitamo vest, da bo Ljudska univerza vendarle odprla v našem mestu nekako kulturno sezono. Dosedaj je vladalo pri nas pravo mrtvilo. V vsakem hrvatskem provincijalnem mestu (Osijek, Karlovec itd.) je več prosvetnega življenja, nego tu na meji, kjer nam je narodna prosveta najbolj potrebna. Ne le, da nimamo nobenih predavanj, tudi tečajev za učenje jezikov, stenografije itd., ki bi bili dostopni najširšim slojem, ne najdeš v našem mestu. Ali res ni nikogar, ki bi odprl tečaj za francoščino? Prepričan sem, da bi se prijavil neštevilen, vendar pa vztrajen in resen krog uencev. Opozarjamo, da takji tečajji delujejo z uspehom v vseh večjih provincijalnih mestih na Hrvatskem. Ven iz gostiln, klet in zakajenih kavarn: preveč »zabave« je povsod, pa ni nobeno čudo, če so časi vedno slabši!

m Odlikovanje. Kakor javlja zadnji »Službeni vojni list« iz Beograda, je bil v Mariboru živeči upokojeni major A. Ivanović-Meeger za svoje dolgoletno prosvetno delovanje odlikovan z redom Sv. Save IV. razreda. G. Ivanović-Meeger, rodom iz Požege, si je kot aktiven častnik od l. 1907. pa do svoje lani dosežene upokojitve — kot vojni invalid — stekel nešteti zaslug na prosvetnem polju. Kot bela vrana med bivšim avstro-ogrskim častništvom je uporabljal svoj položaj, svoje zmožnosti in svoje z mnogostranskim temeljitim študijem pridobljeno znanje za to, da je smotreno širil med vojaštvom in narodom narodno zavest in že tedaj propagiral naše narodno ujedinjenje. Prirejaj je tečaje za analfabe, nastopal med vojaštvom in ljudstvom s predavanji o jugoslovenskih zemljah in o zgodovini jugoslovenskih plemen ter sistematično deloval na povzdig narodne zavesti in na ojačenju misli o enotnosti Hrvatov s Srbi in Slovenci. Kot profesor na vojni realki v Karlovcu je od l. 1911. naprej odgajal častniški naraščaj in ga prepajal s svojimi idejami, obenem pa deloval tudi na javnem, prosvetnem polju. Ze poprej, še bolj pa tekem balkanske vojne je vzbujalo njegovo udejstvovanje pozornost avstrijskih oblasti, tako, da je bil končno kot politično nezanesljiv »panslavist, srbofil in jugoslovenski agitator« suspendiran kot profesor na vojni realki in kazenskim potom premeščen k polku. Tudi med vojno je neustrašeno širil idejo narodnega edinstva vseh Jugoslovenov med vojaštvom, mrd vojaškim delavstvom in med srbskimi, ujetniki v Bački in v Banatu, po svoji premestitvi k zagrebškemu vojnemu okrogu pa med vojaštvom in ljudstvom v Hrvatski in Slavoniji. Njegovo s tedanjimi oficijelnimi naziranjmi nikakor ne skladno delo mu je izpodkopalotla in avstrijska vojaška oblast ga je zaradi njegovega očitnega protiaustrijskega mišljenja in delovanja končno zaprla. Posrečilo se mu je sicer uteči ali kot vojnemu ubežniku mu je bilo zauplenjeno vse njegovo imetje. Kot zasledovan vojni ubežnik je posvetil vse svoje sile razkrajevalnemu delu avstro-ogrskje vojske in dosegal v tem nevarnem poslu mnogo uspehov. Po osvobođenju je nemudoma zopet obnovil svoje javno prosvetno delo in s številnimi predavanji širom naše domovine ponasel in oživljal idejo edinstva vseh Jugoslovenov med vsemi plastmi naroda. V, tem z ljubeznijo do domovine in

do naroda prepojenem delovanju je stopal tudi kot publicist in člankar ponovno v javnost. — Njegovo dolgoletno, vsestransko rodoljubno delo za jugoslovensko stvar je našlo sedaj na najvišjem mestu priznanje v odlikovanju, ki mu je bilo podeljeno kot narodnemu borcu in odličnemu prosvetnemu delavcu. Zato mu moremo k temu odlikovanju iskreno čestitati!

m Obolenja in mestni vodovod. K naši notici pod tem naslovom nam pošilja tukajšnje okrajno glavarstvo sledeče pojasnilo: V Vašem cenj. listu je izšla notica, v kateri se trdi, da se v mestu Maribor razširja neka griži podobna bolezen, vsled tega, ker se voda iz Drave sesa v mestni vodovod. Z ozirom na to notico blagovolite podati sledeče pojasnilo: Zdravstveni urad pri okr. glavarstvu je komisijonelno pregledal vodovodno napravo in se je prepričal, da vkljub velikemu pomanjkanju vode se talna voda ne nadomešča z rečno vodo iz Drave, kar bi seveda bilo proti vsem pravilom higijene, toda namerava se izrabit talna voda iz studenca v mestnem kopališču. Ta voda je bila preizkušena v preizkuševališču na Dunaju in je v zdravstvenem oziru popolnoma neoporečna. Iz omenjenega je razvidno, da ne preti prebivalstvu mesta Maribor nobena nevarnost vsled nezdrave vode.

m Dva važna občna zbora. Opozarjamo, da se vrši dne 13. t. m. ob 20. uri v prostorih državne realko ustanovni občni zbor »Protituberkulozne Lige« v Mariboru. — V sredo, dne 18. t. m. ob 20. uri se vrši v mali kazinski dvorani ustanovni občni zbor »Ljudske univerze« v Mariboru. Upamo, da bo mariborsko občinstvo vedelo ceniti pomen obeh društev in se udeležilo občnih zborov v kar najobilnejšem številu.

m Seja delegatov narodnih društev se vrši v pondeljek, dne 9. t. m. ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Vsa narodna društva se pozivljajo, da odpošljejo zanesljivo svoje zastopnike. Zakaj se je sklicana seja zakasnila, pojasnimo ustmeno, namenoma so to gotovo ni zgodilo. Prosim za polnoštevilno udeležbo, kajti zadeva je važna.

m Arhitekta predela za zgradbo velike nove palače klerikalne Zadrudne gospodarske banke na vogalu Aleksandrove ceste in Frančiškanske ulice, so že pričela. Zgradbo samo prično v par mescih.

m Za Jugoslov. Matico. V pušici g. Bratoža se je nabralo za Jug. Matico Din. 130.45 Henrik Oman, trgovec Din. 50, Ziberna Josip Din. 25, Čok Anton Din. 13, IV. raz. deške ljudske šole III. Din. 30. Za Jugoslovensko Matico so nabrali pripravniki IV. tečaja žel. pripravniške šole na Pragerskem na odhodnici dne 30. decembra Din. 215. — Klanjšček, trgovka Din. 12.50, Dr. Komavli Din. 50.

m Gospoda Jakoba Starea opozarja Jugosl. Matica v Mariboru, da se nahaja pri njej važno pismo iz zasedenega ozemlja, katerega naj blagovoli dvigniti ob uradnih urah.

m Lovski ples v četrtak zvečer pri Götzu je izpadel tako moralno, kakor tudi gnotno nepričakovano dobro. Poset je bil jako velik in to ne le iz Maribora, ampak tudi iz okolice in drugih mest Slovenije.

m Akademski ples v Narodnem domu. Predpriprave za ples so v polnem teku. Nedostajki prostorov glede prepaha in mraza so odpravljeni, s čimer bodo naše dame posebno zadovoljne. Okrasitev dvorane, ojačena vojaška godba, skrbno pripravljen bufet, vse to in še mnogo drugega obeta, da letošnji ples ne bo zaostal za lanskim, ki nam je še v živem spominu. Naši akademiki bodo letos pokazali, da je tudi v Narodnem domu mogoče prirediti elitno zabavo, ki ustreza vsem zahtevam. Vabita, ki so potrebna, se dobe v trgovini Baloh & Rosina na Grajskem trgu.

m Plače trgovskih nastavlencev. V izogib nesporazuma, objavljamo novo urejene minimalne mesečne plače, katere se je določilo za trgovsko osobje pri pogajanju trgovskih nastavlencev z gremijem trgovcev v Mariboru dne 13. dec. 1921. in sicer: Kvalificirani v 1. službenem letu 400 din.; v 2. 425 din.; v 3. 500 din.; v 4. 575 din.; v 5. 650 din.; v 6. 700 din.; v 7. 750 din.; v 8. 800 din.; v

9. 850 din.; v 10. 900 din. Oženjeni 20% več. Nekvalificirani: v 1 in 2 službenem letu 200 din.; v 3. in 4. 300 din.; v 5. in 6. 400 din.; v 7. in 8. 500 din.; v 9. in 10. 600 din. Očenjeni 20% več. Trgovski sluge dobijo sledečo tedensko plačo: do 20 let 75 din. čez 20 let 100 din. Oženjeni 20% več. Učenci v 2. učnem letu dobijo 25 din., v 3. 50 din. nagrade. Nabavni prispevek. Ako je nastavljenec ali pomožni delavec brez različice spola 6 mesecev v isti službi, dobi vsakih 6 mesecev 25% novo urejeno plačo.

m Docent dr. I. Matko se je vrnil in ordinira od 14.—16. (2.—4.) v Slovenski ulici 4, telefon 64.

m Nov poslanec SLS. Mesto umrlega poslanca Franca Piška pride v parlament kot poslanec SLS novinar Franjo Zebot.

m Dobrodelna tombola se ne vrši to nedeljo. Državna krajevna zaščita dece nam poroča, da je dobrodelna tombola v prid ubožne dece, ki bi se imeja vršiti jutri, vsled nepričakovanih ovir preložena na nedeljo dne 14. febr. 1922 ob 14. uri.

m Uradni dan trgovske zbornice. Poslovni dan trgovsko-obrtne zbornice se v Mariboru prihodnji teden ne vrši v sredo kot navadno, temveč v torek 10. t. m. dop., na kar se interesentje temu potom opozarjajo.

m Trgovski ples. Za one udeležnike trg. plesa, ki želijo ponoviti češko besedo in četvorko se vrši poskusna vaja v torek 10. t. m. ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma.

m Železničarsko pevsko društvo »Drava« ima v nedeljo, 8. t. m. skupni sestanek v mali dvorani Narodnega doma ob 16. uri. aazen pevk in pevcev vabimo uljudno vse c. dame in gospode, ki so sodeževali na prireditvi Silvestrovega večera, naj se sigurno udeležijo sestanka. Odbor.

m Državna posreovalnica za delo, podružnica Maribor sporoča, da se je tekem leta 1921. poslužilo zavoda 12.930 strank, in sicer 5466 delodajalcev in 6624 delojemalcev. Tekom leta je bilo posreodovanih 2477 služb, in sicer moškimi 1263, ženskam 1214. Državna posreovalnica posreduje delo in službe vsake vrste brezplačno v vse kraje naše države. Vsled pomanjkanja uradništva je urad za stranke odprt dnevno samo od pol 9. do pol 13. ure, kar izvolijo vpoštevati vsi interesenti.

m Radi razžaljenja Nj. Veličanstva je bil pred mariborskim kazenskim senatom obsojen Ivan Horvat, posestnik v Nemčoveih, na 3 leta ječe, ker je zabavljal čez Jugoslavijo, Srbe, kralja Petra in kralja Aleksandra, pri čemur je rabil izraze, ki jih seveda ne morent napisati.

m Ljubeznjivi sin. V nekem tukajšnjem hotelu je policija aretirala L. M. iz Zagreba, ker je svojemu očetu ukradel 25.000 K. M. je hotel zbežati v Avstrijo, pa ga je v zadnjem trenutku zaslačila roka pravice. Pri njem so našli 18.000 K. Izročili so ga zagrebški policiji.

m Končno v kletki. 30. avgusta l. l. je opazil v magdalenskem predmestju stanujoči trgovski nastavljenec Karol E. nekoga 21-letnega fanta, ki se je plaval krog vrta, v katerem je viselo perilo. Kmalu na to ga je videl, kako se je z nekim svežnjem oddaljil. Ko se je prepričal, da so z vrta zmanjkale štiri srajce, vredne 1000 K, je začel s pomočjo policijskega stražnika drznega uzmoviča zasledovati. Na Ruški cesti v bližini dravske brvi sta mu bila že skoraj za petami. Ko je le-ta zapazil, da ga zasledujejo, se je naglo slekel, skočil v Dravo ter jo preplaval. V Küferjevem kopališču je prosil, da bi mu kdo posodil obleko. Ko so njegovo prošnjo odbili, je neznan kam izginil. Kljub temu pa se je pri tej priliki ugotovila njegova identiteta ter je bil te dni aretiriran. Doma je iz Velikoveca na Koroškem, po poklicu vrtnar ter se piše za Simona Avguštin. Po svojem begu je šel preko meje v Müzzzuschlag, odkoder je prišel pred par dnevi na obisk k svojim sorodnikom v Maribor ter bil pri tej priliki aretiriran. Pri njem so našli dežni plašč in zimsko suknjo sumljivega izvora. Komu bi bilo o teh predmetih kaj znano, naj prijavi to plicijskemu Komisarijatu, I. odd. drugo nadstropje.

prave lotil etičnega in socialnega razglabljanja o zakonu ter izdal obenem z razsodbo celo tozadevno razpravo. To je namreč mogoče samo na Škotskem in na Angleškem, kjer sodniki niso tako navezani na brezčutne guhe paragrafe, kakor kri nas. Take ekskurzije v etičnih in socialnih vprašanjih gotovo niso brezplodne, ker navajajo ljudi na globlje razmišljanje važnega vprašanja, ki je staro stoletja in je stoletja odprto, ne da bi bilo še rešeno. To je tema, o kateri bi se dalo razpravljati mnogo in obširno.

Tragična smrt mlade Londončanke. London že dolgo ni imel take senzacije, kakršna je najnovejša, radi tega ni nič čudnega, da jo spremlja s takim zanimanjem, kakor je to mogoče samo v mestu s 6 milijoni prebivalcev. Ta najnovejša senzacija največjega mesta Evrope obstoja v tem, da so nedavno našli na neki poti pri Bournemouthu umorjeno Miss Irene Mary Wickns. Gosposdična je čitala v velikem londonskem listu »Morning Post« neko anonco, v kateri želi nek nepoznanec znatstva z dekletom lepe zunanosti, na katero je tudi odgovorila. Dva dni za tem je dobila brzozjavko, v kateri je neznanec prosil, naj pride iz Londona s prvim vlakom v Bournemouth, kjer da jo bo čakal z avtomobilom. Dekle se je odzvalo povabilu, ne da bi povedalo staršem, kam gre, ker je mislilo, da se bo še začasno vrnilo nazaj ter sedlo na prvi brzovlak. Zagotovo se ve, da je prišla na določeno mesto, ter da jo je tudi avtomobil čakal. To je bilo zvečer; drugo jutro se jo našli mrtvo na neki poti nedaleč od kolodvora. Zadeva je bila javljena policiji, ki je uvedla najstrožjo preiskavo. V splešnem se sodi, da je Miss Irene postala žrtev kakoga blazneža. Na anonco v »Morning Post« so odgovorile tudi še tri druge, dobile istočako brzozjaven poziv na sestanek, kateremu pa se niso odzvale. Odzvala se je le Miss Irene ter tako postala žrtev zločina. Miss Irene je bila lepo dekle, zato je njena tragična smrt izzvala še več sočutja ne le v velikem Londonu, ampak tudi po ostali Angliji. Doslaj se policiji še ni posrečilo osvetliti te zagonetne zadeve, kljub temu, da nadzoruje vse administracije in kontrolira vse polobne anonce.

Lunaška Egipčanka. Kakor so poročali zadnje dni listi, se širi v Egiptu vstaja, naperjena proti angleški nadvladi. General Allemby je dabil iz Anglije ojačenja, da zadušiš vstajo domačinov, kar mu, kakor poročajo zadnje vesti, tudi uspeva. Vodičelj egiptovskih vstašev je Zughlul-paša. On je za časa vojne bival skupno s svojo ženo v Parizu, odkoder je vodil protiangleški pokret. Ko se je vrnil v Egipt, ga je dal general Allemby intermirati na okoku Malti. Vsled tega je prišlo do prvih nemirov, ki pa so ponehaji takoj, ko se je Zughlul-paša osvobodil ter zopet prevzel vodstvo nacionalističnega pokreta. Ko se je vse umirilo, je začel Zughlul-paša opominjati angleško vlado na stare obljube. Za časa vojne, ko je Anglija rabila vojakov in denarja, je obljubljala Egipčanom vse mogoče koncesije in pooblaščenja, toda ko se je vojna zmagonosno končala, ni ostalo od vseh teh obljub ničesar. General Allemby, ki je dal te obljube v imenu angleške vlade, je dobil nove instrukcije, po katerih je zavel nov kurz v angleški administraciji. To je ogorčilo nacionaliste, zato so zahtevali, da se prejšnje obljube izvrše. Vsled tega je bil voditelj Zughlul-paša ponovno interniran in prišlo je do nove vstaje, ki traja še sedaj. Toda tokrat Zughlulova žena ni spremila moža v internacijo, ostala je zunaj ter prevzela sama v roke vodstvo pokreta in vstaje. V Kahiri in po drugih mestih Egipta je imela več govorofov, iz katerih je razvidno, da prav dobro pozna svetovno in egiptovsko politiko do podrobnosti. Ljudstvo je šlo za njo, ker je govorila v imenu moža. Ves pokret zadnjih dni vodi sama, kljub vsej pažnji policije in njenemu zasledovanju. Pokazala pa je tudi največje junaštvo pred vojsko, ki je napadala njene vrste. Do danes še ni bila vjeta; Allemby ima nalog, da jo internira. — Pariski listi prinašajo te dni njeno sliko, ker je Parizanom znana še izza njenega bivanja v Parizu med vojno.

m Najdeni predmeti. Od 16. do 31. dec. 1921. so bili oddani pri policijskem komisarijatu v Mariboru sledeči najdeni predmeti, ki se zamorejo dvigniti proti dokazu lastništva: črna usnjata denarnica z 6 din. 25 p. in druge listine; poselska knjižica na ime Marije Frass s 782 kronami; rdeča usnjata listnica z 240 kron. itd.; dva zavitka krep-papirja; 17 dek žgane žice; zvez s petimi ključi; zlat naočnik; majhen ključek; volnena čepica in 100 kron denarja; bela živa gos; majhna ročna sekira; ženska usnjata torbica z 9 din. denarja in lesen vojaški kovčeg.

m Izgubljeni predmeti. Od 16. do 31. decembra so bili priglasi pri policijskem komisarijatu v Mariboru sledeči izgubljeni predmeti. Najditelji se naprošajo, da jih oddajo pri navedenem uradu. Črna usnjata denarnica s 600 kronami; vreča pšenice izgubljena z voza; črna usnjata denarnica s 404 dinarji; rujava usnjata listnica s 130 din. in listine; delavska knjižica na ime Dvoršak Anton; črna usnjata denarnica s 400 K in listinami; črna usnjata denarnica s 400 K in listinami; črna usnjata denarnica s 800 jugsl. K in 195 ogr. K; rdeča usnjata denarnica s 500 Din.; knjižica z 220 kronami; ženska ročna torbica iz rujavega usnja z 70 K; 600 kron denarja; črna kožnata denarnica z 100 K in listinami; zlata ura; 2 zlata prstana; črn kožuhast ovratnik; rujava usnjata torbica s črno denarnico s 1600 K; bel kožuh; zlata zapestnica in črna usnjata listnica s 7000 K in listinami.

m Velika kavarna. Ob 17. uri popoldne črjanka s koncertom v "Klubbaru". 10

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sobota 7.: „Svet“. Ab. C.
Nedelja 8.: Popoldne ob 15.: „Poljaka kri“. I. v. abon. — Zvečer ob pol 20.: „Za narodov blagor“. Izv. abon.
Torek 10.: „Gozd“. Abon. A.
Sreda 11.: „Hlapec Jernej“. Izv. ab. Cantajeva proslava.
Četrtek 12.: „Svet“. Izven abon.
Petek 13.: „Ptičar“. Izv. abon.
Sobota 14.: „Gozd“. Abon. C.
Nedelja 15.: Popoldne ob 15.: „Oče“. Ljud predstava. — Zvečer ob pol 20.: „Ptičar“. Izv.

Dramatična šola Nar. gledališča. Pouk dramatične šole se vrši jutri, v nedeljo, dne 8. januarja točno ob 9. uri dopoldne na odru.

Kultura in umetnost

Fran Serafin Vilhar-Kalski.

Pomlad našega osvobojenja je! Vse cvete v najlepših barvah, povsod silijo na dan nova čuvstva, nove smeri. Na tem drevesu polnem cvetja pa bo pozneje zorelo zlato sadje nove kulture in tega se veselimo vsi dobromisleči. Ze poprej, ko je negoval drevo naše kulture tuj vrtnar ter strigel z neusmiljenimi škarijami z njegovih vej cvet za cvetom, je ostal tu in tam kateri, ki je dozorel ne le v ponos nam Jugoslovenom, ampak tudi drugim narodom vesoljnega človeštva. Čeravno tudi mi sami radi preziramo ta ali oni cvet one dobe ter mu nečemo priznati onega pomena, ki ga je imel, moramo priznati in upoštevati cvet na veji slovenske glasbe — našega Vilharja. Od sedemdesetih let, ki jih je doživel te dni, jih je žrtvoval šestdeset na oltar glasbene umetnosti, čeprav se je moral boriti proti neštetim silam, ki so se mu postavljale na pot ter ga skušale ovirati. Prva in ena najtežjih ovir na tej poti je bil že njegov lasten oče Miroslav, komponist svetovnoznane »Po jezeru«, ki je kot glasbenik in pesnik izpil kupo grenkosti, preziranja in preganjanja do dna, ter hotel radi tega sinu preskrbeti drugačno življenje, boljše bodočnost. Poslal ga je v mesto študirat. Umetniško srce mladega študenta pa ni našlo veselja v suhih vedah, hrepenelo je v drug, višji svet, katerega mu je bil odkril nehoti njegov oče, komponist in pesnik, sam. Glasba mu je bila ljubša od vsega drugega, zato pa se je ravno v njej najbolj vežbal in izpopolnjeval. Že v peti šoli je skomponiral pesem, ki tudi očetu, ki jo je vzel s strahom in bojaznijo za mladega sina v roke, ni ostala tajna.

Čeprav se Vilharjem doma v graščini na Kalcu pri Knežaku ni godilo ravno slabo, vendar sina Serafina, ko se je posvetil študiju glasbe, niso več podpirali. Zasel je tako v križe in težave in njegova pot na glasbeno šolo bi bila ostala nemogoča, da se ni dogodil čuden slučaj. Neko noč je v sanjah videl tri številke, stavlil v loterijo ter zadel — termo. Ni bila velika ta priigrana svota, toda omogočila mu je vendar pot v daljno Prago v svetovnoznano orgljarsko šolo, kjer sta mu postala češki komponist Skuhersky in glasbeni pedagog Blažek najboljša učitelja. Po končanem glasbenem študiju se je vrnil s srečnim polnim ljubezni do svojega naroda in do glasbe nazaj na domači jug. Njegovo življenje je bilo od tedaj večno delo in potovanje. Študiral je neumorno razne domače narodne napeve ter se tako poglobil v narodne motive, da ga smemo imenovati poleg pl. Zajca, očeta jugoslovenske glasbe. Vilhar se ni lovil, kakor naši »moderni« za vsemi mogočimi in nemogočimi akordi v duru in molu in tudi v »prehode«, s katerimi se bahajo mladi, se ni zaletal. To nam dokazuje najbolj vse njegovo veliko delo, ki ga je dovršil in ki se dela na njem. Eno njegovih prvih del je svečana himna ujedinenja »Iz bratskog zagrljaja« (za moški in mešan zbor). Kdo ne pozna dalje njegovih »Mornar«, »Mrtva ljubav«, »Nezakonska mati« in mnogo drugih, ki jih najdemo zbrane v »Djubilijah«, treh zvezkih »Hrvatske lire« in v zbirki njegovih »Balad«? Kdo ne pozna »Solvo«, »O, zakaj si se mi vdal«, »Lunice«, »Mja ladja« itd.? Kdo ne pozna oper »Smiljena«, »Loputska sirotica« in romantično opero »Zvonimir«, pri kateri ga je pustil znani hrvatski pesnik Kranjčević na cedilu ter je moral tudi libreto napraviti sam? Biser njegovih del, pa je gotovo »Dvoransko kolo«, katerega je zložil v proslavo poroke kneginje Milice Petrović-Njeguš z velikim knezom Petrom Nikolajevičem. S tem delom si je pridobil svetovno ime. Njegove opere so se igrale razen na slovanskih tudi na nemških odrih. Koliko narodnega činstva je položil v vsak napev in akord, ni potreba še posebej omenjati. Od glave do nog kretni Jugosloven ni omahnil niti za trenutek v boju proti tujerodnim in brezdemovinskim »modernistom«. Zmagal je na celi črti, saj so moderni češki umetniki in še posebej kritiki opozorili že davno nani široki glasbeni svet. Poznajo in cenijo pa ga tudi Rusi in Francozi. Kako cenijo Vilharja po naši domovini, nam kaže te dni vse naše časopisje. Ljubljanska opera vprizori 5. t. m. »Loputsko siroto«, ljubljanska Glasbena Matica mu priredi častno akademijo, sijajno ga proslavi Zagreb, saj je ljubljenec Hrvatov, istotako pa proslavljajo Vilharja s koncerti in predstavami tudi Beograd, Sarajevo, Split itd. Celo Praga se pripravlja na njegovo proslavo — le naš Maribor se ne zgane. Ali ne bi moglo naše gledališče vprizoriti eno njegovih oper? Čudno je tudi, da se Glasbena Matica, stebel našega glasbenega življenja v Mariboru še ni odločila za Vilharjev koncert. Tak koncert pa bi priredila lahko tudi »Drava«, saj je že dovolj utrjena. Danes živi Vilhar v Zagrebu kot profesor glasbe. Če pa Maribor že ne proslavi našega starega zaslužnega moža drugače, naj mu služi vsaj teh par vrst v priznanje udanosti ob njegovi sedemdesetletnici.

Stanko Radohovan.

Bukovecova razstava v Pragi. O božični razstavi našega mojstra Vlahu Bukovec in njegovih hčerk Jelice in Ivanke Bukovae se praška kritika ne izraža ravno najbolj simpatično. »Venkov« je najbolj protiven ter govori samo o tem, kako se je delalo pred štiridesetimi leti. Naslovi so mu preprazni in brez vsake vsebine. Hčerki se razločujeta od očeta samo po tem, da se na podpisu spozna, da je to njuno delo. Tudi »Narodni Listy« se ne navdušujejo za to izložbo. »Prager Tagblatt« vidi v izložbi samo starega Bukoveca ter tudi samo o njem govori kot takem in njegovi izložbi govori prijazno in z običajnimi epitetonimi.

Razstava čeških grafikov »Hollar« v Parizu. Prošli teden je bila zaključena v Parizu peva razstava čeških gra-

fikov društva »Hollar«, ki je uspela nad vse pričakovanje dobro. Sama francoska vlada je kupila 32 del čeških umetnikov, v prvi vrsti lesorezov in bakrorezov. Francoski listi so se izrazili o češki grafični umetnosti zelo maskavo, nekateri so prinesli tudi reprodukcije poedinih del, tako »L'Art decoratif« in »Studio«, dočim je veliki dnevnik »Daily Mail« objavil o razstavi med drugim tudi veliko priznanje, da se mnogi današnji francoski grafiki ne morejo meriti s Čehi, osobito s Švabinskimi, ki je umetnik, kakoršnega v grafiki nima današnja Francija. Ta uspeh resnih čeških umetnikov je silno razburil češke ekspresioniste, ki ga skušajo sedaj omalovažiti, pri čemur pa nimajo sreče, ker se jih je tudi češka javnost že do grla nasitila.

Skupno delo čeških in jugoslovenskih umetniških revij. Češka umetniška revija »Dilo« je vzela za referenta jugoslovenske umetnosti D. D. Gjurica, hrvatskega slikarja in kritika, ki se nahaja v Pragi kot delegat kolegija jugoslovenskih grafičarjev Kolegij bo priredil v kratkem v Pragi jugoslovensko grafično retrospektivno razstavo, torej tudi opremo knjig, bibliofilije, ex librisov, map itd. Radi boljše orientacije in stila razstave odpotuje Gjuric te dni v Florenco, da si ogleda tamkajšnje grafično razstavo. »Dilo« bo prineslo reprodukcije sledečih jugoslovenskih umetnikov: Mirko Rackega, Marka Rašice, Jose Bužana, Šaše Šantla in H. Smrekarja. Jugoslovenska umetniška revija »Umetnost« pa prinese reprodukcije sledečih čeških umetnikov: V. Silovskega, T. F. Šimona, M. Švabinskega, J. Strettija, V. Mayera A. Aleksa in drugih. To sodelovanje bo za slovansko umetnost zelo važno.

Ptujske vesti.

Instalacija novega župana. Ker je vlada potrdila izvolitev Tomaža Lozinskega za ptujskega župana, se vrši danes v soboto ob 17. uri slovesna instalacija.

Drzen rop. Posestnica Kuhar v Ragoznici pri Ptujju je udova brez otrok in stanuje skupno z neko sorodnico. V ponedeljek 2. t. m. zvečer krog 21. ure sta začuli ženski sumljiv ropot. Ko sta hoteli iti pogledati, kaj se godi, sta našli hišna vrata zavezana od zunaj z vrvjo, tako, da jih nista mogli odpreti. Skoz okno pa sta opazili več neznanih moških, ki so obkolili hišo: bili so roparji. Ko je ženskam uspelo priti iz hiše, sta videli, da so roparji ulomili v shrambo v zadnjem delu hiše, pobrali meso in slanino dveh prešičev, moko in žito ter vso obleko, naložili na vprežen voz in se neznan kam odpeljali. Povzročili so preko 50 tisoč kron škode. Hlapec, 18-letni pohabljen revče, ki je spal v hlevu, je slišal roparje, toda, prestrašen se je zadržal tiho. Orožniki iz Ptujja, ki so prišli že po preteku ene ure na lice mesta, kar je vsega priznanja vredno, so pridno na delu, da izsledijo drzne roparje.

Sokolstvo.

o Na občnem zboru Sokolskega društva v Mariboru dne 3. jan. 1922. se je izvolil nov odbor za poslovno leto 1922. ter se sledeče konstituiral: dr. Vladimir Serbec, starosta; dr. Makso Kovačič, podstarosta; Fran Marčan, načelnik; Josip Hvalenc, tajnik; Leopold Haler, blagajnik; Jože Hren, knjižničar; Jurjo Zidanšek, gospodar; Coter, orodjar; Franjo Majer, Fran Bureš, Marica Planinšek, zapisničarica; Stana Nabergoj, podnačelnica; Franja Holčeva, Adela Peričeva, vsi odborniki odnosno odbornice; brat Lavrenčič, preds. mladinskega odseka br. Pirc, preds. kulturno prosvetnega odseka, Julče Novak, preds. jezdnega odseka, Leskovar, preds. veseličnega odseka, Alojz Križnič, preds. odseka za zgradbo Sokolskega doma, pregledovalca računov: ravnatelj Kejžar in dr. Reisman.

o II. redni občni zbor Sokolskega društva v Murski Soboti. Dne 7. jan. 1922 se vrši II. redni občni zbor Sokolskega društva v Murski Soboti. Dnevni red: 1. poročilo funkcionarjev, 2. spomenik padlim junakom za Prekmurje, 3. volitve, 4. slučajnosti

Sport.

I. S. S. K. Maribor. V ponedeljek dne 9. t. m. je ob 20. uri odborova seja v klubovi sobi - Grajske kleti.

Kino.

Kinofon. Izšla je druga številka filmske revije »Kinofon« ter prinaša ilustracijo znanih filmskih korifej, kakor: Harry Djeja, Charlie Chaplina, Lya Mare in Hansa Mierendorfa itd. Urejuje jo V. Poljanski, izhaja dvakrat na mesec ter stane posamezna številka 1.50 din.

1 milijon cenzuriranih metrov. V češkoslovaškem ministrstvu za notranje zadeve se je vršila te dni seja cenzurnega odbora za filme. Pri tej priliki se je obširno razpravljalo o bodočih smernicah cenzuriranja filmov. Debatte so se posebno udeleževali delegatje raznih literarnih in umetniških korporacij ter je bilo storjenih več važnih sklepov, s katerimi se cenzura filmov še bolj poostri. Film, ki kvari okus ali je drugače brez vrednosti, se sploh ne sme predvajati. Zanimivo je bilo izvajanje ministrskega tajnika dr. Dusila o delovanju cenzure v času od julija do decembra 1921. V tem času je bilo cenzuriranih 896 filmov v skupni dolžini 1.092.038 metrov. Od teh je bilo zabranjenih 57 filmov, dolgih skupno 125.437 metrov. Razen tega je bilo v posameznih filmih zabranjenih mnogo poedinih scen. Od dopuščenih se je smelo 402 filma predvajati samo za odrasle. Po izvoru je bilo 123 češkoslovaških, (63.493 m), 521 nemških in avstrijskih (422.212 m), 147 ameriških (201.907 m), 85 francoskih (91.435 m), 44 italijanskih (79.175 m), 30 angleških (22.801 m), 44 švedskih in 18 ostalih filmov. Zabranjeni filmi so bili 1. nemoralni; 2. zločinski in surovi, polni ubojstva in slave za zločince; 3. zabranjeni iz političnih razlogov. Sem spadajo posebno propagandni filmi za Habsburgovce, s katerimi se je hotelo očitno vzbujati simpatije za izgnano cesarsko obitelj in 4. tehnično slabi filmi. Na tem sestanku se je razpravljalo tudi o obiskovanju kinematografov s strani mladine. V tem pogledu se je sklenilo, da se mora v bodoče ločiti šolsko mladino od ostale mladine. Predlog, da naj bo merodajno 18. leto, ni bil sprejet, pač pa se je sklenilo, da se tem strožje postopa pri cenzuriranju filmov, pristopnih tudi za mladino.

Gospodarstvo.

Borza 6. januarja.

Curlh, (ob 12. uri): Berlin 2.65, Newyork 5.76, London 21.71, P. r. z 41.25, Milan 22.25, Praga 8.30, Budimpesta 0.35, Zagreb 1.82, Varšava 0.18, Dunaj 0.18, avstrijske žigovane krome 0.10.

g Dobava stavbnega materiala. Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se vrši 25. jan. 1922 ob 8. uri zjutraj v pisarni inženirskega odelenja Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave stavbnega materiala za popravo poslopij smodnišnice v Kamniku. Pogoji so v pisarni inženirskega odelenja Dravske divizijske oblasti v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava krušne moke. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se vrši dne 20. jan. 1922 ob 10. dop. v intendanturi komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, ustmena ofertalna licitacija glede dobave 450.000 kg krušne pšenične moke. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogoji pa pri komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani interesentom na vpogled.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ure

Salma

Neraztrgljivi kavčuk-
:: petniki za čevlje ::

55 2-1

ŠAH.

Partija št. 27.

Mojsterski turnir Haag 1921.

Sicilijanska obramba.

Beli: Euwe	Crni: Rubinstein
1. e 2-e 4	c 7-c 5
2. S g 1-f 3	S g 8-f 6
3. e 4-e 5	S f 6-d 5
4. d 2-d 4	c 5 x d 4
5. D d 1 x d 4	e 7-e 6
6. c 2-c 4	S b 8-c 6
7. D d 4-d 1	S d 5-e 7
8. L c 1-d 2	S e 7-g 6
9. D d 1-e 2	D d 8-c 7
10. L d 2-c 3	b 7-b 6
11. h 2-h 4	d 7-d 6
12. e 5 x d 6	L f 8 x d 6
13. S b 1-d 2	S g 6-f 4
14. D e 2-e 3	L d 6-c 5
15. D e 3-e 4	f 7-f 5
16. D e 4-c 2	0-0
17. g 2-g 3	S f 4-g 6
18. h 4-h 5	S g 6-e 5
19. S f 3 x e 5	S e 6 x e 5
20. b 2-b 4	L c 5 x f 2+
21. K e 1 x i 2	d e 5-g 4+
22. K f 2-e 2	D c 7 x g 3
23. L c 3-d 4	L c 8-b 7
24. T h 1-h 3	D g 3-d 6
25. D c 2-c 3	e 6-e 5
26. L d 4-g 1	f 5-f 4
27. c 4-c 5	D d 6-h 6
28. K e 2-e 1	e 5-e 4
29. T h 3-h 4	D h 6-g 5
30. D c 3-h 3	S g 4-e 3
31. L g 1 x e 3	f 4 x e 3
32. L f 1-c 4+	

(Tudi po 32. S d 2 x e 4 je beli takoj zgubljen radi T f 8 x f 1 + 33. K e 1 x f 1 L b 7-a 6+)

K g 8-h 8

33. S d 2-f 1 D g 5-f 6
Beli se uda. (Po „N. F. Presse“.)

Partija št. 28.

Avstrijski glavni turnir A na Dunaju 12. nov. 1921.

Italijanska partija.

Beli: J. Falk	Crni: S. R. Wolf
1. e 2-e 4	e 7-e 5
2. S g 1-f 3	S b 8-c 6
3. L f 2-c 4	L f 8-c 5
4. c 2-c 3	S g 8-f 6
5. d 2-d 4	e 5 x d 4
6. c 3 x d 4	L c 5-b 4+
7. K e 1-f 1	

(To potezo je našel Anglež Lord. Zaslouela je vsled partije Marshall-Burn Ostende 1905. Pozneje so jo krakovski šahisti poskušali v korespondenčnih partijah in jo krstili „Krakovska varijanta (italijanske/partije“.)

d 7-d 5!

(Na S f 6 x e 4 dobi beli močan napad 8. d 4-d 5 S c 6-e 7 9. D d 1-d 4 S e 4-f 6 10. L c 1-g 5)

8. e 4 x d 5	S f 6 x d 5
9. S b 1-c 3	L b 4 x c 3
10. b 2 x c 3	0-0
11. S f 3-g 5	S c 6-e 7
12. h 2-h 4	c 7-c 6
13. L c 1-a 3	L c 8-e 6
14. L c 4-d 3	S d 5-f 6
15. D d 1-e 2	h 7-h 6
16. S g 5 x e 6	f 7 x e 6
17. D c 2-e 2	D d 8-d 7
18. T a 1-e 1	K g 8-f 7
19. T h 1-h 3	T f 8-e 8
20. g 2-g 4	S e 7-d 5
21. D e 2-f 3	T e 8-h 8
22. c 3-c 4	S d 5-c 7
23. D f 3-f 4	g 7-g 5
24. D f 4-g 3	g 5 x h 4
25. D g 3-f 4	a 8-g 8
26. T h 3 x h 4	b 7-b 6
27. T h 4 x h 6	T h 8 x h 6
28. D f 4 x h 6	D d 7 x d 4

(Omogoči belemu brilantem zaključek, sploh pa itak ni bilo več rešitve.)

29. L d 3-g 6+!! T g 8 x g 6
30. D h 6-f 8 mat.

Redni občni zbor mariborskega šah. kluba se vrši v ponedeljek dne 16.

januarja ob 18. uri v zadnji igralni sobi „Velike kavarne“. Vabijo se tem potom vsi člani.

Iz šahovskega sveta. „Oesterr. Schachverband“ je meseca novembra na Dunaju priredil 3 glavne turnirje. Mojsterski naslov so si priborili Knoch in dr. Krejčik v skupini A Becker v skupini B dr. Gruber in Müller v skupini C. — V mestu Trieberg se je nedavno vršil kvartetni turnir, katerega je financiral znani švedski šah. mecen Collijn. Rezultat Rubinstein 8 točk, Bogoljubov in Spielmann 6, Seleznjev 4.

Tržne cene

dne 1. januarja 1923.

- Meso: Govedina I 22-24, II 18-20, III 16-18, svezji jezik 20-, vampi 6-, pljuča 8-, ledvice 16-, gobec 8-, možgani 16-, parklji 5-, vime 8-, loj 20-30. — Telefina I 30-, II 18-, jetra 18-, pljuča 16-, ledvice 00- — Svinjetina 32-, salo 80-, čreva mast 50-, pljuča 12-, jetra 20-, ledvice 28-, glava 24-, noge 10-, slanina sveža 52-60, prekajena 66-, papricirana 72-, mast 88-, prekajeno meso 46-52, prekajene noge 10-, prekajen jezik 60-, prekajena glava 20-, — Drobnica: Kostrunovo meso 00-00, jagnetina 00-, kozje meso 00-, kozletina 00-.
- Klobase: krakovske 64-, debrecinske 44-, brunšviške 34-, pariške 40-, posebne 40-, safalade 40-, hrenovke 38-, kranjske sveže 00-, prekajene 9-10, meseni sir 40-, poljske salame 48-, pretisnjene klobase 48-.
- Konjsko meso: I 10-, II 8-.
- Kože: konjske, komad 300-400, goveje 34-, telečje 36-, svinjske 15-, usnje, gornje 350-, podplati 260-.
- Perutnina: Piščanec majhen 40-50, večji 60-, kokoš 80-120, raca 60-80, gos 80-200, golob 20-.
- Divjačina: Zajec, domač 30-50, divji 100-120, srna 00-.
- Ribe: Karpi 29-35, belice 12-, ščuke 25-30, žabe (komad) 00-, raki (komad) 1-2.
- Mlečni izdelki: mleko (liter) 8- Surovo maslo (kg) 76-, čajno maslo 90-, maslo 00-, sir ementalški 00-, polementalski 170-, trapišni 100-, groyerski 120-, tilsiški 1:0-, parmezan 300-, sirček (komad) 14-, jajca (komad) 8-9.
- Pijača: Vino staro 28-40, vino novo 36-48, pivo 15-20, 1 stekl. piva 7-60, žganje 90-100.
- Kruh: Bel (kg) 18-, črn 15-, ržen 00-, zemlja (5 dkg) komad 1-, mlečni kruh 00-.
- Sadje: Jabolka I 20-, II 18-, hruške I 00-, II 00-, kostanj 00-, limone (komad) 4-6, oranže 5-8, rozic (kg) 28-, fige 60-, dateljni 120-220, mandeljni 80-, orehi 28-32, orehi luščeni 70-80, slive posušene 36-.
- Specerijsko blago: Kava I 140-, II 100-, kava pražena I 160-, II 120-, riž 26-46, sol 8-40-9-, poper cel 100-, poper mlet 120-, paprika 150-200, testenine 28-30, sladkor v kristalu 52-, sladkor v kockah 60-, kvas 48-, skrob pšeničen 32-, rižev 80-, koruzen, kis (liter) navadni 4-, vinski 8-, olje namizno 76-, bučno 76-, špirit denat. 40-, milo 50-56.
- Zito: Pšenica 16-, rž 13-, ječmen 14-, oves 12-, koruza 14-, proso 14-, ajda 14-, fižol navadni 15-, fižol rajčni 17-, grah 00-, leča 00-.
- Mlevski izdelki: Pšenična moka 0 22 00, 1 21-, 2 20-, 3 18-, kaša 20-, ješprenj 20-, otrobi 8-, koruzna moka 13 60, koruzni zdrob 17 60, pšenični zdrob 23-, ječmenova moka 00-, ajdova moka 1 28-, 2 24-, ajdova kaša (liter) 24-, ržena kava 32-, cikorija 34-.
- Krma: Seno sladko 700-, seno, kislo 50-, olava 900-, detelja 00-, ovsena slama 450-480, pšenična slama 00-, ržena slama 00- (za 100 kg).
- Kurivo: Drva trda 350-, mehka 280-300 (za m³), premog, trboveljski 88-, velenjski 88-, oglje 3-, koks 3- (za 100 kg), petrolej 20-, hencin 00-, karbid 14-, svče (komad) 3-5.

Ne pozabite naročnino!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozi m.

Mala oznanila.

Na hrano se sprejme gospod ali gospodična. Poizve se iz prijaznosti pri A. Jare, Aleksandrova cesta 18. 38

Kupi se blagajna s predali in resortom za denar. Jug. Lloyd d. d. Ruška cesta 45. 36 2-1

Novi damski plašč se ceno proda. Naslov v upravi „Tabora.“ 34

Resnobno dekle, sedaj še v službi, želi mesto kot sobarica ali istovrstno. Ugodni dopisi na Marijo Vohinz, Aleksandrova cesta 6 pri hišniku. 30

Proda se moški kožuh po zelo nizki ceni. Tattenbachova ul. št. 17, III. nadstropje, vrata 7, od 10.-11. ure. 40

Črna svilena obleka za dame se proda po ceni. Naslov v upravi Ista. 32 2-2

Proda se večja množina časopisnega papirja. Mariborska tiskarna d. d.

Stroji za obdelovanje lesa
:: zvonovi ::
Strojarska tovarna in livarna d. d.
LJUBLJANA.
Armature in sesalke
Transmisije
Turbine

Najfinejši
kožuh in sakoji
se prodajajo po ceni pri
BLAŽ ROGINA, Maribor
Gosposka ulica šte. 26.
Podpirajte slovenske tvrdke!
Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru
prevzame
vsako vrsto straženja v masu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških vozov. — Pojasnila v pisarni: Koroška cesta št. 15.

Posojilnica v Slivnici, gasilno društvo v Holtnji vasi in čebelarstva podružnica v Orehovi vasi naznanjajo preložno vest, da je njihov mnogozasluzni ustanovitelj, odbornik in član, gospod
Franc Pišek
narodni poslanec, bivši dolgoletni zupan, posestnik itd. v Orehovi vasi, dne 6. t. m. po mučni bolezi preminul v Gospodu.
Pogreb se vrši v nedeljo dne 8. t. m. ob 14. uri iz hiše žalosti v Orehovi vasi na pokopališču v Slivnici.
Slavo njegovemu spominu!
OREHOVA VAS, dne 7. januarja 1923.

KNJIGOVEZNIKA
MARIBORSKE TISKARNE D. D.
KI JE NAJMODERNEJŠE UREJENA, SE PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU, OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA. JOČA DELA. IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Najboljša, najtrajnejša in najsigurnejša
em b a l a ž a

je tisti ovijalni material, kateri daje največje koristi vsem strokam, ki pošiljajo kakršnokoli blago, bodisi po pošti, bodisi po železnici.

VALOVITA LEPENKA

(Wellpappe)

je v uporabi najcenejša embalaža, ki najbolj zavaruje pred razbitjem stekleno blago, steklenice, jajca in razno drugo razdrobljivo blago.

Valovita lepenka je lažja kot vsaka druga embalaža, zato tudi prištedi mnogo poštnih stroškov.

Valovita lepenka se da zvijati, je žilava, trajna in odporna in se pri transportu ne zdrobi tako lahko, kakor tanki leseni zabojčki.

Edina tovarna v državi SHS, ki sama izdeluje valovito lepenko in edina dobaviteljica združenih avstr. tovarn valovite lepeneke za državo SHS.

Nadalje Vam dobavljamo iz našega z mnogoštevili. stroji izvrstno opremljenega oddelka naše

tovarne kartonaž

vse v poštev došle vrste embalaža iz lepeneke in papirja.

Vse naše izdelke Vam dobavljamo poljubno brez tiska ali tiskano v knjigotisku, kamnotisku, enobarvno ali večbarvno, v najsolidnejši, najboljši in najokusnejši izvedbi, kakor jih izdeluje naša tvrdka že 24 let:

Kromolitografska tvornica

Rožankowski i drug d. d.

Ustanovljeno 1898. Zagreb, Savska cesta 27-29. Telefon br. 4-80.

**BETON-ZELEZOBETON-
VODNE ZGRADBE-
ELEKTRARNE**

**Jnž. Laurenčić & Co. STAVBENO
PODJETJE**

LJUBLJANA
RIMSKA CESTA N° 2

IZRABA VODNIH SIL

ZAGE-MLINI-JEZOVI-MIŠE-VILE-INDUSTR. STAVBE-MOSTOVI

PRORAČUNI-NACRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

Kavarna „BEOGRAD“

Do daljnega vsako sredo,
četrtek in nedeljo

KONCERT

mariborskega RICHTER-
SMIDOVEGA kvartetnega
šrameljna. 37

Nogavice se nove pletejo in
podpletajo stare po nizki ceni.
Strojna pletarna M. Vezjak,
Vetrinjska ul. 17. 9

**Pristopajte
k Jugoslovnski
Matici.**

Jos. Martinc

Maribor 625

Galanterijska veletrgovina

Velika zaloga pohištva!

Če se hočeš poročiti
in pohištvo si kupiti
lek Zelenki najpoprej
v Šolsko ulico poglej!
Tamkaj spalnice ne-
štete,
od najboljše kvalitete
tam so klubske gar-
niture
znane preko Drave,
Mure,
tamkaj so jedilne
sobe,
tam preproge in po-
dobe
in še vse, kar kdo
želi, 1804
pri Zelenku se dobi

Ernest Zelenka

tapetar in sodno zapri-
seženi strokovnjak
Maribor, Solska u. 5

— Spedijski —

knjigovodja

popolnoma vešč bilance, zmožen slovenskega, hrvaškega in nem-
škega jezika v govoru in pisavi, se išče za takojšnji nastop v
Mariboru. Ponudbe po „33“ na upravištvo. 33 5-2

Otvoritev plesne šole Hribar

2. januarja 1922 v Gambrinovi dvorani!

1. Tečaj za začetnike vsak ponedeljek in sredo ob 17. (5.) uri;
2. Tečaj za moderne plesse vsak ponedeljek in sredo ob 19. (7.) uri;
3. Tečaj za otroke.

Privatne ure na domu in izven doma, tudi se pre-
vezema vodstvo in pouk v privatnih družbah.

Kot učna moč je angažiran prvovrstni strokovnjak.
Vpisovanje: Razlagova ulica 21. 41

Podpirajte Jugoslovnsko Matico!

**PRVA JUGOSLOVANSKA TOVARNA ZA
GUMBE IN KOVINSKE PREDMETE
D. Z. O. Z. SLOVENSKA BISTVICA**

Proizvedli gumbe iz ročevine in umetnega roga,
(znamka „Galath“), nastniki za smedke, svalčice,
pipe in čibuke, gumbe iz biserovine (Perlmutter)
za perle. Držaji za palice in dežnike iz narav-
nega roga. Telefon št. 6. Bančni konto: Obrtna
banka, Ljubljana. Poštni ček. račun št. 315-
509

Zaloga čevljev Dragotin Roglič, Koroška cesta 19, Maribor

lastnega izdelka

komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ulica 14.

Telefon št. 875.

113

Spedijska vseh vrst. Carinska agentura in ca-
rinske reklamacije. Vkladiščenje vsakovrstnega
blaga. Mednarodni prevoz. Solitve s paten-
tiranimi pohljstvenimi vozovi na vse strani.
Spedijske dostavne podjetje južne železnice.

„BALKAN“

Brzojavn naslov: Spedbalkan.

Predprodaja vozovnic
za vse proge južne in državne železnice.
Skladišče spojeno s tirom južne
železnice, Aleksandrova cesta št. 70.

delniška družba za mednarodne Transporte v Ljubljani.

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.

Največje domače spedijske podjetje

Podružnice: MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.

Največje domače spedijske podjetje